

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

ת"א 39188-01-19

בפני כבוד השופט חננאל שרעבי

התובעים

1. ע.א.
 2. מ.א (קטינה)
 3. י.א (קטין)
 4. ע.א (קטין)
 5. ד.א (קטינה)
 6. ח.א (קטין)
 7. מ.א (קטין)
 8. א.א (קטין)
 9. ש.א (קטין)
- התובעים 2-9 באמצעות אמם האפוטרופוס הטבעית
הגב' ע.א, התובעת 1

10. ח.א.ק
 11. מ.א (קטין)
 12. ח.א (קטין)
 13. ח.א (קטין)
 14. ע.א (קטינה)
- התובעים 11-14 באמצעות אמם האפוטרופוס הטבעית
הגב' ח.א.ק, התובעת 10

ע"י ב"כ עו"ד רון פסקא

נגד

קרנית-הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

הנתבעת

ע"י ב"כ עו"ד יובל ראובינוף

1

פסק דין

1. עסקינן בתביעת תלויים שהגישו התובעים נגד הנתבעת.
2. א.א ז"ל, יליד 1980 (להלן: "המנוח"), נהרג בתאונת דרכים שארעה ביום 28.12.2018 (להלן: "התאונה").
3. תובעת 1 היא רעיית המנוח ואם שמונת ילדיהם הקטינים, תובעים 2-9.
4. תובעת 10 אף היא רעיית המנוח ואם ארבעת ילדיהם הקטינים, תובעים 11-14.
5. בעת קרות התאונה, המנוח נהג ברכב פרטי מסוג טויוטה מספר רישוי XXX שהיה רשום בבעלות רעיית המנוח, תובעת 1. הרכב לא היה מבוטח בביטוח חובה תקף.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

6. בנסיבות אלו ובהתאם לסעיף 7ב לחוק פיצויים לנפגעי תאונות הדרכים, התשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפיצויים"), הוגשה התובענה דנן נגד הנתבעת.

7. בכתב הגנתה הכחישה הנתבעת את חבותה לפיצוי התובעים כתלויי המנוח, אולם בהודעתה מיום 12.11.2020 הודתה בחבותה.

5

טענות התובעים

8. התובעים טענו כי למנוח היו מספר עיסוקים אשר הניבו לו שכר. בסיכומיהם, פירטו התובעים את עיסוקי המנוח, כדלקמן:

א. המנוח עבד כשכיר בעבודות שונות, ברציפות מגיל 18 ועד ליום פטירתו (דו"ח רציפות ביטוח – מוצג ב' לראיות התובעים). עד שנת 2014 השתכר שכר ממוצע שנע בין 8,000 ₪ ל- 10,000 ₪.

ב. החל משנת 2014 עבר המנוח לעבוד בהיקף מופחת בתחום האבטחה, ועבד בין היתר כשומר שכיר בשעות הלילה, בחברת ענבי הנגב בע"מ, בשכר חודשי של 4,500 ₪, עד למותו.

ג. כארבע שנים לפני מותו, הקים המנוח לולים במתחם מגוריו. המנוח מכר עופות לאחר גידולם (כפי שיפורט להלן).

9. לטענת התובעים, הכנסות המנוח מעסקי העופות היוו את מרבית הכנסת משקי הבית, אולם פעילות עסקית זו לא דווחה לרשויות המס; המנוח המשיך לעבוד כשומר בשעות הלילה במקביל להפעלת הלולים מאחר שהכנסה זו היתה מדווחת, כנהוג בקרב בני המגזר המבקשים לקיים גם דיווח לביטוח הלאומי, לשם שמירה על זכויותיהם הסוציאליות.

10. בפסיקת בית המשפט העליון נקבעה הלכה, כי פיצוייו של ניזוק, ומקל וחומר של תלוייו, ייגזרו מהכנסתו האמיתית, אפילו לא דווחה לרשויות המס, כשזו תוכח "בראיות מהימנות ומשכנעות".

11. להוכחת הפעלת הלולים וההכנסות מהפעלתם, העידו שורת עדים מטעם התובעים והוצגו ראיות אובייקטיביות להוכחת עיסוקי המנוח:

א. עודה אזברגה (להלן: "אזברגה") – מוכר תערובות האכלה לעופות. העד הוזמן על ידי התובעים אולם סירב לשתף פעולה ולהגיע להעיד, ועשה כן רק בהתערבות המשטרה ונטילת תעודת הזהות שלו; לדעת התובעים התנהגותו זו של העד מעידה על היעדר אינטרס לסייע לתובעים, ועל מהימנות עדותו שניתנה בסופו של דבר.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 אזברגה העיד כי היה מוכר למנוח תערובות האכלה לגידול אפרוחים, במשך שלוש
2 עד ארבע שנים, בכמויות של 4-5 טון תערובת מדי חודש; טון תערובת עלה, עובר
3 למועד התאונה, כאלפיים ₪. לפי עדות העד, כמויות אלו תואמות מחזורי גידול
4 של 4000 – 5000 אפרוחים.
- 5 **ב. מחמוד שואמרה (להלן: "שואמרה")** – סוחר עופות. אף עד זה הובא על ידי
6 התובעים וסירב תחילה לשתף פעולה. הוא העיד כי הכיר את המנוח 10-12 שנים
7 והיה רוכש ממנו מדי שבוע כמויות גדולות של עופות חיים, במשך מעל 3 שנים. כן
8 היה ידוע לו כי המנוח היה מוכר עופות בשוק ולמספר אטליזים ביישובים שונים.
9 העופות נמכרו במחיר ממוצע של 11 ₪ לק"ג, או 20-25 ₪ לעוף חי.
- 10 שואמרה העיד כי רכש מהמנוח מדי שבוע 400-500 עופות חיים, במחיר של 20 ₪
11 ליחידה. שואמרה היה מוכר את העופות במחיר של 25 ₪ ליחידה, בשוק בסוף
12 השבוע. לפי עדותו, הן המנוח והן שואמרה מכרו עופות בשוק בסוף השבוע, כאשר
13 כל אחד מהם התמקם בקצה אחר של השוק. מכאן, טענו התובעים, המנוח מכר
14 כמות דומה של עופות.
- 15 **ג. מסעד א' (להלן: "מסעד")** – אחיו של המנוח. העיד כי המנוח הפעיל שני לולים,
16 שכל אחד מהם התאים לגידול של 2000 עופות. המנוח התקין בלולים תנורי חימום
17 שפועלים על גז וכן חיבר את הלולים למים. עוד העיד מסעד, כי נהג לנסוע עם
18 המנוח לרכוש אפרוחים ביישוב יאטה (בשטחים) וכי המנוח נהג למכור עוף חי
19 במחיר של לפחות 20 ₪ ליחידה. לשאלות ב"כ הנתבעת הבהיר, כי המחיר יכול
20 לנוע בין 8 ל-14 ₪ לק"ג, כאשר משקל עוף חי הוא כ- 2.5 ק"ג.
- 21 **ד. נימר א' (להלן: "נימר")** – אחיינו של המנוח. העיד כי סייע למנוח בטיפול בלולים.
22 לגרסתו, למנוח היו שני לולים כשבכל לול לפחות 2000 עופות. עבור עבודתו, המנוח
23 שילם לנימר 400-500 ₪ לשבוע.
- 24 **ה. ראיות אובייקטיביות** – תמונות הלולים ותיעוד על קנס מנהלי בגין הובלת עופות
25 שהושת על המנוח.
- 26 **12. התובעים חישבו את היקף רווחי המנוח, כדלקמן:**
- 27 **א.** הכנסות – מחזור כספי: המנוח היה מוכר עופות חיים לסוחרים, לאטליזים וכן
28 בשוק. מחיר ממוצע מחושב לעוף חי הוא 22.5 ₪, לפי עדותם של העדים לעיל. לפי
29 חומר הראיות ניתן ללמוד כי המנוח גידל כ- 3400 עופות מדי חודש. מחזור
30 המכירות החודשי של המנוח עמד על 76,500 ₪.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 19-01-39188 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 מסעד העיד כי המנוח היה מוכר מדי פעם גם כ-200 תרנגולי הודו אותם היה מקבל
- 2 ממעסיקו לשעבר. ההכנסות ממכירות אלה הוערכו ב-2000 ₪ לחודש.
- 3 מכאן שהכנסות המנוח החודשיות עמדו על 78,500 ₪.
- 4 ב. הוצאות – עלות רכישת אפרוחים לחודש 9350 ₪ (לפי חישוב של 3400 אפרוחים,
- 5 עלות ממוצעת לאפרוח 2.75 ₪).
- 6 מזון לאפרוחים – עלות חודשית ממוצעת 9000 ₪ (לפי עדותו של אזברגה).
- 7 שכר עבודה – המנוח העסיק את נימר, שעל פי עדותו שולם לו כ-2500 ₪ לחודש.
- 8 תמותת אפרוחים – לפי עדות דורון בן ארצי, מעסיקו לשעבר של המנוח, אחוזי
- 9 תמותת אפרוחים בלולים נעים בין 2% ל- 5%. יש להפחית בהתאם 1500 ₪
- 10 מהמחזור החודשי.
- 11 הוצאות שונות נלוות – חיסונים, דלק, מים, גז (חימום) הועמדו גלובאלית על 3000
- 12 ₪ לחודש.
- 13 מכאן שסך ההוצאות החודשיות עמדו על 25,350 ₪.
- 14 ג. לאור האמור בס"ק א+ב, סך רווחי המנוח עמד על 53,150 ₪, ובנוסף עוד 4500 ₪
- 15 מעבודתו כשומר. סה"כ 57,650 ₪.
- 16 מכאן כי המנוח הרוויח מדי חודש סכומים העולים משמעותית על שילוש השכר
- 17 הממוצע במשק. לכן יש להעמיד את שכרו על שילוש השכר הממוצע במשק,
- 18 כמגבלת חוק הפיצויים, העומד כיום על סך של 10,595 ₪.
- 19 13. רמת המחייה של משפחות המנוח – המנוח פרנס שני משקי בית נפרדים, המונים יחד 15
- 20 נפשות.
- 21 א. רעיית המנוח ע' (תובעת 1) העידה כי המנוח דאג לכל צרכי הבית במלואם לפי
- 22 רשימות שהיתה נותנת לו. נוסף על כך היה נותן לה 3000 ₪ מדי חודש, דמי כיס
- 23 לילדים.
- 24 ב. רעייתו השניה של המנוח, ח' (תובעת 10) העידה אף היא, כי המנוח דאג לכל צרכי
- 25 הבית בעלות שהוערכה על ידה בכ-10,000 ₪ לחודש. עוד העידה כי נהגה לבקש
- 26 ולקבל מהמנוח סכומים נוספים, 500-1000 ₪ לפי הצורך.
- 27 ג. מהעדויות עולה כי שתי המשפחות חיו ברווחה. בתי המשפחות היו מצוידים
- 28 ומאובזרים כדבעי.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 19-01-39188 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

14. הנתבעת ניסתה להציג את המנוח כאדם בעייתי המעורב בפלילים, אולם עיון ברישום הפלילי מלמד כי המנוח לא היה מעורב בפלילים מאז שנת 2009.
15. חישוב הפסדי התמיכה לתלויים:
- א. יש לחשב את הפסדי התמיכה על בסיס הפסד הכנסה חודשי של 23,840 ₪ (ניכוי 25% מס משילוש השכר הממוצע במשק שעומד על סך של 31,785 ₪).
- ב. יש לאמץ את חוות דעתו של האקטואר וליד דבור מטעם התובעים, ולחשב את הפסד התמיכה לתלויים לפי שיטת הידות בעבר ובעתיד. לפי המקדם הנקוב בחוות הדעת מטעם התובעים, הפסד של 208.16 ₪ לכל שקל הכנסה שאבדה.
- לפי הכנסה חודשית של 23,840 ₪ * 208.16 = 4,962,535 ₪, סך ההפסד לעבר ולעתיד.
- על סך זה יש להוסיף את הפסד התמיכה לתלויים מתוך שווי ההפרשות הפנסיוניות שהיה מקבל המנוח בגין הכנסותיו המדווחות. נלקח שכר ממוצע של 8,000 * 208.16 * 12.5% = 208,160 ₪.
- ג. לאור האמור אין ולא יכולה להיות מחלוקת כי התובענה אינה "נבלעת" בקצבאות המל"ל. בכל אופן ולכל הפחות זכאים התובעים לפיצוי בשיעור של 25% מגמלאות המל"ל לפי סעיף 330 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה – 1995 (להלן: "החוק").
16. פיצוי בגין אובדן שירותי בעל ואב:
- א. המנוח הותיר אחריו שתי אלמנות ו-15 יתומים, כאשר כיום חמישה מיתומיו בני פחות מעשר שנים, והצעיר ביותר נולד לאחר מותו.
- ב. המנוח ניהל שני משקי בית במקביל. בשנים האחרונות לחייו, המחלוקות שהיו בינו לבין תובעת 1 (רעייתו הראשונה) יושבו, והם שבו להתגורר יחדיו ואף הביאו ילדים נוספים לעולם.
- ג. הלולים שהחזיק המנוח מוקמו בסמוך לבתי המגורים, על כן המנוח היה נוכח בשעות היום במתחם, סמוך לילדיו ומעורב בחיי היום יום שלהם.
- ד. בהתאם, לאור אמות המידה שהתוותה הפסיקה, בהתחשב במספר היתומים הצעירים ובעובדה כי שני משקי בית נותרו ללא תמיכת אב מפרנס, מבוקש לפסוק פיצוי בגין אובדן שירותי אב ובעל על הצד הגבוה, סה"כ 800,000 ₪.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

17. אובדן קצבת זקנה:

בשל מות המנוח, נמנעה קבלת קצבת זקנה שהיה מקבל מגיל 67 ועד גיל 80, אשר היתה משמשת לכלכלת התא המשפחתי. נזק זה מחושב בחוות הדעת האקטוארית מטעם התובעים כדלקמן: 1558 ₪ * 129.05 * 0.4637 = 93,231 ₪.

18. פיצוי בגין הוצאות אבל, קבורה ומצבה:

ימי האבל נמשכו כנהוג במגזר הבדואי, עליו נמנה המנוח, על פני 40 ימים, במהלכם היה על המשפחה לארח ולהאכיל את המנחמים שפקדו את אוהל האבלים, ולאחר מכן להקים מצבה למנוח.

אין בידי התובעים אסמכתאות ביחס להוצאות אלה. מבוקש כמקובל לפסוק על דרך האומדנא, פיצוי בסך גלובלי של 30,000 ₪.

טענות הנתבעת

19. המנוח אמנם היה נשוי לשתי נשים (תובעות 1 ו-10) אולם תובעת 1 העידה כי היא והמנוח לא ניהלו משק בית משותף. החל משנת 2006, עת נישא המנוח לאשתו השנייה, התגוררה תובעת 1 יחד עם ילדיה בבית הוריה, מרחק של כ-60 ק"מ ממתחם מגורי המשפחה.

20. המנוח בעל עבר פלילי, מכור לאלכוהול ולסמים, עבד רוב חייו בעבודות מזדמנות אשר החליף לעיתים קרובות. בשלוש השנים שקדמו למותו לא עבד באופן רציף. לפי דו"ח רציפות הביטוח (סומן ד' בתיק מוצגי הנתבעת), המנוח לא עבד מחודש נובמבר 2015 ועד חודש מאי 2018, כולל.

המנוח ומשפחתו התקיימו מקצבאות המל"ל, כפי שהמנוח עצמו הצהיר בשנת 2014 (טופס תביעה לגמלת הבטחת הכנסה, דרך תעודת עובד ציבור שסומנה עת/8). עובדה זו מלמדת כי הכנסתו הלא מדווחת של המנוח לא הספיקה לו ולמשפחתו להתקיים.

21. התאונה ארעה ביום 28.12.18, שלושה ימים בלבד לפני סוף השנה האזרחית. מתוך 12 החודשים האחרונים של חייו (שנת 2018), עבד המנוח חמישה חודשים בלבד ושכרו הכולל עמד על 21,159 ₪. לאור זאת, בסיס השכר של המנוח בהתאם לשכרו הממוצע בשנת 2018 הוא 1,763 ₪.

אשר להכנסתו הלא מדווחת של המנוח, כל שהתברר בהליך ההוכחות הוא שהמנוח הפעיל לולים פיראטיים בחצר ביתו אשר הניבו לו כמאה עופות בחודש, למכירה מזדמנת ו/או לשימוש עצמי.

פעילות הלולים והיקפם

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

22. לטענת הנתבעת, התובעים לא עמדו בנטל ההוכחה הכבד שרובץ לפתחם, להוכיח את היקף פעילות הלולים, וטענתם לא מתיישבת עם הראיות שהובאו במשפט.
- הפסיקה המחייבת מבית המשפט העליון בעניין הכנסות לא מדווחות, ניתנה בתיק ע"א 4816/20 יאן לסקוב נ' פלונית (פורסם ביום 10.2.21) – (להלן: "עניין לסקוב"), במסגרתה נקבעו מספר כללי אצבע לבחינת פיצוי כשעולה טענה להכנסות לא מדווחות. להלן הכללים הרלוונטיים:
- א. על התובעים נטל הוכחה מוגבר להוכחת גובה ההשתכרות הלא מדווחת;
- ב. גם משהוכחה ההכנסה הלא מדווחת, יש להפחיתה לצורך חישוב הפיצויים;
- ג. יש להתייחס בחומרה רבה יותר למצג פוזיטיבי של אי השתכרות כלפי הרשויות (למשל דיווח כוזב למל"ל לשם קבלת קצבה), להבדיל מאי דיווח פסיבי;
- ד. יש להתייחס בחומרה רבה יותר לאי דיווח של עצמאי מאשר לאי דיווח של שכיר.
- על רקע פסיקה ברורה זו, אין לקבל את טענת התובעים לפיה על הנתבעת היה להביא חוות דעת מומחה מטעמה בדבר רווחי הלול, אלא על התובעים הונח הנטל להגיש חוות דעת בנושא זה. בפרט כאשר אין בידיהם מסמך "מזמן אמת" להוכחת ההכנסות הלא מדווחות.
23. אין לייחס משקל ראייתי כלשהו לנטען בתצהיר החוקר מטעם התובעים (סומן ת/2), לאמירות מתוך תמלולי החקירה (סומן ת/4) או דו"ח החקירה (סומן ת/5). תצהיר החוקר ודו"ח החקירה הם עדות מפי השמועה ועדות סברה של החוקר על המידע שנמסר לו. כמו כן חלק מהנחקרים כלל לא הובאו לעדות בבית המשפט ולא עומתו בחקירה נגדית על גרסתם.
24. אין לקבל את הטענה בדבר מספר האפרוחים שנרכשו לכאורה על ידי המנוח ממר שחדה אסמעיל אל חטיב (להלן: "שחדה"). שחדה לא התייצב לעדות בבית המשפט; גרסתו הוצגה רק על ידי תמלול חקירותו על ידי החוקר מטעם התובעים, ואין לייחס לתמלול כל משקל ללא חקירת האדם המוקלט. מעבר לכך, בתמלול ניתן להתרשם מחוסר אחידות בגרסאותיו של שחדה באשר למספרי האפרוחים שהיה מוכר למנוח.
25. טענת התובעים לפיה המנוח היה רוכש תערובות האכלה לאפרוחים בהיקף של 12,000 ₪ לחודש איננה נכונה ואף לא הוכחה כלל. עדותו של אזברגה בנדון היתה כללית ותשובותיו נזרקו לחלל האויר ללא כל ביסוס בראיות כתובות כגון קבלות, תיעוד, רישום וכו', ועל כן אין לתת לעדותו כל משקל. אזברגה בעל עסק מסודר ויכול היה לגבות בכתובים את גרסתו; למרות שטען בעדותו כי יכול להביא ראיות כתובות, התובעים נמנעו מלבקשו לעשות כן, חרף חובת ההוכחה המוגברת המוטלת עליהם כאמור לעיל.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 19-01-39188 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

26. בעדותו של מר מסעד, אחיו של המנוח, נטען כי המנוח היה רוכש תערובות האכלה בהיקף מצומצם הרבה יותר, כ-2000 ש"ח בחודש. אף לכך אין ביסוס מעבר לדברי מסעד עצמו, ונתון זה מוגזם ולא משקף המציאות.
27. אין לייחס כל משקל לעדותו של שואמרה. לא הוכחה הזהות בין העד שהתייצב לעדות בבית המשפט לבין מי שמופיע בדו"ח החקירה ונחקר על ידי החוקר מטעם התובעים וזוהה בשם מוחמד רבעי. פרטי הזהות של שני האישים הנ"ל לא אומתו אחד כנגד השני.
28. המנוח לא מכר כ-4000 עופות בכל מחזור גידול, כטענת התובעים. כמות זו עצומה ולא מתיישבת עם העדויות שהובאו, ואף לא עם השכל הישר. לפי עדות האח מסעד, מכירת העופות היתה בשווקים בסופי שבוע. במוצע לגרסת התובעים, נמכרו כ-1000 עופות בכל סוף שבוע. למנוח לא היו האמצעים להובלת מספר כזה של עופות לשוק בכל שבוע.
29. יש לדחות את עדותו של שואמרה כי היה רוכש מהמנוח מדי שבוע 400-500 עופות. שואמרה העיד כי אין ברשותו רכב להוביל את העופות; כמו כן נטען כי המנוח גידל את העופות במחזורי גידול אחידים, אזי לא היה יכול לספק לשואמרה 400-500 עופות בוגרים בכל שבוע, כטענתו.
30. השתכרות המנוח
יש לדחות את טענת התובעים להכנסה לא מדווחת בסך של עשרות אלפי ש"ח מדי חודש. הכנסת המנוח הלא מדווחת כלל לא הוכחה ברמה הנדרשת. בכל מקרה הכנסת המנוח ממכירת עופות הסתכמה בלא יותר מ-1600 ש"ח לחודש.
31. לפי עדותו של מסעד, אחיו של המנוח, ומהנתונים שמסר במסגרת אותה עדות, ניתן לחשב כמה עופות מכר המנוח מידי חודש. לפי עדות מסעד, המנוח היה רוכש תערובת בסך של 2000 ש"ח לחודש ועל פי יחס הניצולת היתה יכולה תערובת בהיקף זה להאכיל 326 עופות בחודש. בכל מקרה, המנוח לא גידל אלפי עופות בחודש כטענת התובעים.
32. הרווח שהיה נותר בידי המנוח ממכירת 326 עופות לחודש לא עמד על יותר מ-1600 ש"ח בחודש. סכום זה מתקבל בהנחה שהמנוח היה מוכר כל עוף ב-20 ש"ח, ולאחר ניכוי עלות המזון, עלות האפרוחים ושכר העובד נימר.
33. בן ברדה, החוקר מטעם הנתבעת (להלן: "**ברדה**") הגיש תצהיר (נ/4) ובמסגרתו תיאר את ביקורו בלולים ובמתחם מגורי התובעים. מצבם של הלולים מוזנח, מדובר בלולים קטנים ללא חימום וללא תאורה, ללא כלובים מסודרים לגידול אפרוחים.
34. כמות העופות הקטנה שגודלה על ידי המנוח נתמכת בראיה אובייקטיבית – תע"צ מהיחידה לשירותים וטרינריים ובריאות המקנה במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (הוגשה על ידי הנתבעת ביום 21.2.21). מדובר בתיעוד פקחי משרד החקלאות, של תפיסת רכב המנוח מלא

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 עד אפס מקום בעשרים כלובים שהכילו 200 עופות. נימך העיד, לאחר שרכב זה נתפס
- 2 והוחרם, רכש המנוח טנדר מיצובישי שיכול היה להוביל עד מאה עופות בלבד.
- 3 לפי ההלכה הפסוקה, אין להתחשב במלוא גובה ההכנסה הלא מדווחת ויש להפחית 25%.
- 4 על כן אם לשיטת התובעים (כאמור לעיל) ההכנסה הלא מדווחת מסתכמת ב- 1,600 ₪,
- 5 הרי שבסיס השכר הלא דווח של המנוח יעמוד על 1,200 ₪ לאחר הפחתת 25%.
- 6 רמת מחיית המנוח ומשפחתו היא בסיסית ופשוטה, ניתן להתרשם מהתמונות שברדה
- 7 צילם וצירף לתצהירו כי ביתם של התובעים עשוי פחונים ואיסכורית, מרוהט אמנם ריהוט
- 8 מלא אך פשוט, לא מדובר בבית מפואר ומלא הדר.
- 9 אין בעובדה כי המנוח עבד כשומר בשעות הלילה בשכר פחות משכר מינימום, לתמוך
- 10 בטענת התובעים לשיעורי השתכרות שילוש השכר הממוצע במשק. הטענה כי עבודת
- 11 השמירה נועדה לשמור על הזכאות לזכויות סוציאליות נטענה לראשונה בסיכומי התובעים,
- 12 ללא כל ראיה או פירוט. העובדה כי תקופות ארוכות לא עבד המנוח, לא תומכת בטענה זו.
- 13 הערכת הנזק
- 14 בניגוד לסיכומי התובעים, יש להביא בחשבון הפחתה מסוימת של חישוב הפסדי התמיכה
- 15 עבור הקטינים מאחר שבפועל הם יתחילו לעבוד בגיל מוקדם יותר מגיל 18.
- 16 שכר המנוח – לשיטת התובעים הכנסתו הלא מדווחת של המנוח עומדת על 1200 ₪, בצירוף
- 17 1763 ₪ שכר עבודתו המדווחת (כשומר) מעמיד את בסיס הכנסת המנוח על 3000 ₪
- 18 (מעוגל).
- 19 אין לקבל את טענת התובעים לפיה, יש להתחשב בשתי ידות בית, גם אם היה נשוי לשתי
- 20 נשים, ולו מהסיבה כי בישראל חל איסור על פי חוק להינשא ליותר מבן זוג אחד. בנסיבות
- 21 אלו ומשיקולי תקנת הציבור, אין מקום לבסס את הפיצוי על בסיס עבירה על החוק.
- 22 חישוב הפסדי התלויים לעבר ולעתיד – ייעשה בהתאם לחוות דעת האקטוארית של מר
- 23 מרסלו מרגוליס מטעם הנתבעת. בהתאם לחוות הדעת, יש לכפול את הכנסתו החודשית
- 24 של המנוח ב- 200.95 בבסיס השכר 3000. ראש נזק זה יעמוד על 602,850 ₪.
- 25 הפסדי התמיכה לתלויים מתוך שווי ההפרשות הפנסיוניות של המנוח במסגרת עבודתו
- 26 כשכיר – 1763 כפול המקדם 200.95 כפול 12.5% = 44,284 ₪.
- 27 אובדן שירותי בעל ואב והסיוע הכספי שהמנוח היה נותן לכאורה לתלויים – מרבית שעות
- 28 היממה המנוח לא היה נוכח בביתו. כמו כן, תובעת 1 התגוררה אצל הוריה מרבית הזמן,
- 29 במרחק 60-70 ק"מ מבית המנוח, על רקע יחסיה העכורים עם המנוח ומריבותיה עימו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 עדויותיהן של האלמנות לא יכולות להוות אינדיקציה לרמת חיים גבוהה במיוחד או
- 2 לפוטנציאל השתכרות גבוה. כל טענותיהן בדבר הקניות שהיה עורך והכספים שהיה נותן
- 3 לקטינים, לא הוכחו ונטענו מהפה אל החוץ.
- 4 הנתבעת מעמידה את הפיצוי בגין ראש נזק זה על סך של 100,000 ₪.
- 5 אובדן קצבת זקנה – התובעים לא הוכיחו את זכאות המנוח לקצבה זו. הנתבעת טוענת כי
- 6 ככל שתוכח זכאות המנוח לקבל קצבת זקנה, היא תעמוד על סך של 23,278 ₪.
- 7 הוצאות אבל, קבורה ומצבה – התובעים לא צירפו לראיותיהם קבלות או אסמכתאות
- 8 באשר להוצאות אלו וטענותיהם נטענו בעלמא. לפני משורת הדין תעמיד הנתבעת ראש
- 9 נזק זה על 10,000 ₪.
- 10 ניכויים – מכל סכום שייפסק יש לנכות קצבת שארים ששולמה, משולמת ותשולם לתובעים
- 11 עקב התאונה. לפי חוות דעת האקטואר של הנתבעת בדבר היוון קצבאות שארים לתובעת
- 12 1, גובה הניכוי לעבר ולעתיד הוא 1,431,636 ₪, ולתובעת 9 גובה הניכוי לעבר ולעתיד הוא
- 13 1,036,404 ₪.
- 14 כן יש לנכות תשלום תכוף ששולם לתובעים בסך של 25,000 ₪, בצירוף הפרשי הצמדה
- 15 וריבית מיום התשלום בפועל.
- 16
- 17 **סיכומי תשובה**
- 18 ביום 11.10.21 ביקשו התובעים להגיש סיכומי תשובה, ובהחלטתי מאותו יום התרתי את
- 19 הגשתם, בהיקף של עד שני עמודים. סיכומי התשובה הוגשו ביום 18.10.21.
- 20 לטענת התובעים, ניסיון הנתבעת להציג את המנוח כמי שהתקיים מקצבאות חוטא
- 21 למציאות. המנוח עבד והתפרנס לכל אורך חייו והדברים עולים מדו"ח רציפות ביטוח.
- 22 כן עבד המנוח והשתכר שכר המתקרב לשכר הממוצע במשק, בטרם החל לעבוד כעצמאי
- 23 בגידול עופות. לא יכולה להיות מחלוקת כי כושר השתכרותו גבוה לאין ערוך מהמתואר על
- 24 ידי הנתבעת.
- 25 התובעים הביאו ראיות ברורות שלא נסתרו על ידי הנתבעת, בכל הקשור להכנסת המנוח
- 26 מגידול עופות. הנתבעת התעלמה מהעדויות שנשמעו, כי המנוח היה רוכש 4000 אפרוחים
- 27 בכל פעם.
- 28 הובהר כי העד אזברגה העיד כי נהג למכור למנוח תערובות משך שנים, היקף עסקיו עם
- 29 המנוח ורכישותיו היו ידועים לו היטב והוא לא נדרש לבדוק נתונים ברשימותיו ביחס

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 19-01-39188 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 לרכישות אלו. העד נמנע מהבאת מסמכים נוכח חששו לחשוף ניירת הנוגעת להכנסותיו, על
2 כן אין לזקוף זאת לחובתו.
- 3 51. עוד הובהר כי העד שואמרה הוא העד אותו התכוונו התובעים להזמין, והעד אישר כי מספר
4 הזהות שלו זהה למספר הזהות שפורט בהזמנת העדים מטעם התביעה.
- 5 52. מעדויות התביעה עולה כי המנוח רכש אפרוחים מספר פעמים בחודש והיו ברשותו
6 אפרוחים בגילאים שונים. למנוח היו שני לולים לגידול עופות בגילאים שונים במקביל.
7 טענת הנתבעת כי המנוח גידל רק 326 עופות במחזור מתבססת על דו"ח התפיסה, עליו
8 הרכיבה הנתבעת את טענתה שאינה מבוססת ראיות, לפיה רכב המנוח יכול להכיל 200
9 עופות בלבד וכי כל פעילותו של המנוח מדי מחזור נעשתה בנסיעה אחת. כמו כן, עורך דו"ח
10 התפיסה לא זומן לחקירה ואין להסיק מסקנות מרחיקות לכת מהדו"ח.
- 11 53. אין בסיס לאופן חישוב ההכנסה הלא מדווחת, שעה שבפסיקה (עניין לסקוב) הופחתו 25%
12 מהשכר הלא מדווח כמס רעיוני, ולא כהפחתה עונשית נוספת על הפחתת המיסוי הרעיונית.
- 13 54. לא ברור מה הבסיס לטענת הנתבעת, לפיה יש להביא בחשבון הפחתה מסוימת של חישוב
14 הפסדי התמיכה עבור הקטינים מאחר שבפועל הם יתחילו לעבוד בגיל מוקדם יותר מגיל
15 18. ניתן להניח כי טענה זאת לא היתה נטענת לו היה מדובר בתובעים המשתייכים למגזר
16 אחר בחברה. בכל אופן אין לקבל הנחות מוצא סטראוטיפיות.
- 17 55. בכל הקשור לנישואי המנוח לשתי נשים, וכתוצאה מכך תביעה עבור שתי ידות משק בית –
18 אין עסקינן בהליך פלילי. מטרת דיני הנזיקין היא השבת המצב לקדמותו, ויש לערוך חישוב
19 באופן שישקף את המציאות בפועל.

20

21 דיון והכרעה

- 22 56. סבורני כי השאלות העומדות להכרעה בתובענה זאת הן כדלקמן :

- 23 א. מהו שכרו המדווח של המנוח עובר לתאונה?
- 24 ב. האם התובעים הוכיחו הכנסה לא מדווחת של המנוח עובר לתאונה?
- 25 ג. מהו הפסד התמיכה לתלויים (התובעים)?
- 26 ד. מהו סכום הפיצוי הראוי בגין אובדן שירותי בעל ואב?
- 27 ה. מהו סכום הפיצוי בגין הוצאות אבל, מצבה וקבורה?

28

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

שאלה א' – שכרו המדווח של המנוח עובר לתאונה

1
2 57. כאמור התאונה בה מצא המנוח את מותו אירעה ביום 28.12.2018. על פי דו"ח רציפות
3 ביטוח שהופק על ידי המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") שצורף כנספח ד' לראיות
4 הנתבעת, בשנת 2018 עבד התובע כשכיר (על פי עדויות שנשמעו בתור שומר לילה – ואין על
5 כך מחלוקת) בחודשים יוני 2018 עד אוקטובר 2018, חמישה חודשים, בסכום כולל של
6 21,159 ₪. ממוצע שכר של 4,232 ₪. היות שעסקינן בגבולות שכר מינימום סכום זה שקול
7 לסכום נטו.

8 58. בחודשים נובמבר – דצמבר 2018, החודשים הסמוכים לתאונה, לא דווח למל"ל על עבודה
9 של המנוח כשכיר.

10 כך הוא המצב גם לחודשים הראשונים של שנת 2018, ינואר ועד מאי, שגם לגביהם לא דווח
11 על התובע כעובד שכיר למל"ל.

12 59. עובר לשנת התאונה (2018), חודשי העבודה האחרונים של התובע כעובד שכיר מדווח,
13 כעולה מדו"ח רציפות ביטוח מטעם המל"ל, היו ינואר 2015 ועד חודש אוקטובר 2015.
14 היינו, כשלוש שנים עובר לשנת התאונה לא דווח למל"ל על המנוח כעובד שכיר.

15 60. במצב דברים זה – ואף אם נרצה ללכת לקראת המנוח נאמר, כי עובר לתאונה השתכר
16 התובע כשכיר בתחום השמירה (שכר מדווח) סכום של כ-4200 ₪.

17 61. התובעים בסיכומיהם מודים בכך למעשה (ראו סעיף 8(ב) לעיל), אם כי הפריזו קצת בשכרו
18 המדווח בשנה האחרונה, אותו העמידו על שיעור של 4500 ₪, שאינו מדויק כמפורט לעיל.

19 מנגד, הנתבעת גם הגזימה לכיוון השני, כשסברה שאת השכר המדווח על חמישה חודשים
20 בשנת 2018 (21,159 ₪) יש לחלק ל-12 חודשי השנה, כך יתקבל ששכרו החודשי המדווח
21 הממוצע של המנוח לשנת 2018 הינו סך של 1763 ₪ (ראו סעיף 21 לעיל).

22 62. כאמור אנוכי הלכתי בדרך ביניים צודקת יותר לטעמי, תוך לקיחה בחשבון כי בעבר הרחוק
23 יותר השתכר המנוח מעבודה מדווחת שכר גבוה יותר (דבר המלמד על כושר השתכרות גבוה
24 משכרו המדווח בשנה האחרונה לחייו), כעולה אף מדו"ח רציפות הביטוח שהפיק המל"ל
25 (וכן ראו סיכומי התובעים, כמפורט בסעיף 8(א) לעיל).

26 לכן מצאתי לנכון להעמיד את שכרו/כושר השתכרותו של התובע עובר לתאונה מעבודה
27 מדווחת בשיעור של 4200 ₪.

שאלה ב' – האם התובעים הוכיחו הכנסה לא מדווחת של המנוח עובר לתאונה?

29 63. סבורני כי השאלה הנדונה היא במוקד המחלוקת בין הצדדים בתובענה הנדונה.
30

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

64. טענות הצדדים בסיכומיהם כמתומצת לעיל משקפות היטב את המחלוקת התהומית שפעורה ביניהם בשאלה זאת.
- התובעים טוענים כי הוכיחו הכנסה חודשית ממכירת עופות חיים ותרנגולי הודו בסכום ברוטו של 78,500 ₪ (ולאחר ניכוי הוצאות - סך של 53,150 ₪), כמתומצת בסעיף 12 לעיל.
- לעומתם, הנתבעת טוענת כי לא הוכחה ברמה הנדרשת עבודה לא מדווחת של המנוח, ולכל היותר הוכחה הכנסה חודשית לא מדווחת ממכירת עופות חיים בשיעור ברוטו של 1600 ₪, ולאחר הפחתה של 25% סך של 1200 ₪ נטו, כמתומצת בסעיפים 30-36 לעיל.
65. טרם ש"נצלול" לראיות הצדדים בנדון, נזכיר את ההלכה הפסוקה הנוגעת לטענת והוכחת הכנסה לא מדווחת של ניזוק/מנוח, הרלוונטית לתביעת התלויים דן.
- ההלכה הפסוקה בסוגיית "ההכנסה הלא מדווחת" סוכמה לאחרונה בפסק דינו של כב' השופט עמית בעניין לסקוב, במילים הבאות :
- "ברמת העיקרון, על פי ההלכה הנוהגת, הפיצוי לניזוק ייגזר מההכנסה שהוכחה, ו'אין להעניש את הניזוק, ובוודאי כך לגבי התלויים בו, בשל חטאיו' (ע"א 9813/07 נעים נ' אבנ"ר איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ, בפסקה 4 (16.8.2009)). עם זאת, על הניזוק הטוען להכנסה לא מדווחת מוטל נטל גבוה במיוחד להוכחת טענותיו, 'שהרי כבר הראה, שכשנוח לו הדבר, הוא מוכן להצהיר הצהרות שאינן אמת' (ע"א 5794/94 אררט נ' בן שבח, פ"ד נא(3), 489, 498 (1995)).
- כפי שצינתי בעניין אסייג, 'יש קולות המהרהרים שמא הגיעה העת לדחות כליל את הטענה להכנסה לא מדווחת מטעמים של מדיניות שיפוטית שלא יצא חוטא נשכר ובטעמים של מעין 'השתק שיפוטי' [...] למיצער, יש הסבורים כי יש להשתק את הניזוק-החי מלטעון להכנסה לא מדווחת, להבדיל מעזבונו או תלוייו של הניזוק-המת, מקום בו התאונה גרמה למות הניזוק'. בנוסף סברתי כי ייתכן שעל בית המשפט להפחית ולו במעט את גובה ההכנסה המדווחת, וזאת לנוכח הסיכוי-סיכון שהדיווח הכוזב יתגלה על ידי רשויות המס וכן משיקולים הקשורים במדיניות משפטית ותקנת הציבור (עניין וינטר, בפסקה 5; וראו פסק דיני בת"א (מחוזי חי') 355-07 המנוח נ' פלוני (13.9.2009)).

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 ... ניתן להצביע אפוא על מספר "כללי אצבע" בבוא בית המשפט
2 לפסוק פיצויים במצב שבו הניזוק טוען להכנסה לא מדווחת
3 ('בשחור'):
- 4 (-) על הניזוק-התובע נטל הוכחה מוגבר להוכחת גובה השתכרותו
5 הלא מדווחת.
- 6 (-) אין מקום להשתמש בנקודות מוצא כמו שכר מינימום או שכר
7 ממוצע במשק לצורך הערכת גובה ההכנסה הלא מדווחת.
- 8 (-) גם משהוכחה ההכנסה הלא מדווחת, יש להפחיתה לצורך חישוב
9 הפיצויים, ולו במעט לאור השיקולים האמורים לעיל.
- 10 (-) יש להתייחס בחומרה רבה יותר למצג פוזיטיבי של אי השתכרות
11 כלפי הרשויות (למשל, דיווח כוזב לבית המשפט בהליך אחר או דיווח
12 כוזב לביטוח הלאומי לשם קבלת קצבה) להבדיל מאי דיווח 'פסיבי',
13 בבחינת מעין יישום של דוקטרינת השתק השיפוטי.
- 14 (-) יש להתייחס בחומרה רבה יותר לאי דיווח של עצמאי מאשר לאי
15 דיווח של שכיר שמעבדו לא הנפיק לו תלוש משכורת.
- 16 (-) יש להתייחס בחומרה רבה יותר לניזוק החי מאשר לתביעת
17 אלמנה ותלויים".
- 18 66. לאורם של כללים אלה נבחן את טענת התובעים דנן, תלוייו של המנוח, להכנסה לא מדווחת
19 של המנוח מעסקיו השונים (גידול עופות בלולים שבנה לכאורה בשטח בתיו ומכירתם, וכן
20 מכירת תרנגולי הודו שקיבל ממעבדו מידי פעם, כמפורט לעיל).
- 21 כאמור, לפי ההלכה הפסוקה נטל הראיה להוכחת ההכנסה הלא מדווחת ושיעורה מוטל על
22 התובעים (התלויים/הניזוקים), והינו "נטל הוכחה מוגבר".
- 23 67. באשר לטענת מכירת תרנגולי הודו שקיבל המנוח ממעבדו מידי פעם ומכירתם, הכנסה
24 (לא מדווחת) אותה העריכו התובעים בסיכומיהם (סעיף 45) בשיעור של 2000 ₪ לחודש –
25 לנוכח העובדה כי אין מדובר הכנסה קבועה מידי חודש יש לומר כי **טענה זאת לא הוכחה**
26 **על ידי התובעים, לא ברמת הוכחה רגילה וודאי שלא ברמת הוכחה מוגברת הנדרשת מהם.**
- 27 68. בנדון התבססו התובעים על עדותו של מסעד אחיו של המנוח, שציין בעדותו כי מידי פעם
28 היה המנוח מביא ממעבדו "כמה חתיכות של עוף, נגיד 200 חתיכה של הודו, הוא גם היה
29 מוכר אותם" (עמ' 56 לפרו' שו' 13-14).

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 מסעד ציין כי המנוח לא היה מגדל את תרנגולות ההודו, אלא רק מוכר אותם לאחר
2 שקיבלם ממעבדו (עמ' 86 לפרו' שו' 13-16).
- 3 הבהיר מסעד כי המעביד של המנוח נתן לו את תרנגולות ההודו האמורים כמתנה, לנוכח
4 העובדה כי היו בעלי מומים, דוגמת צליעה, כנף שבור וכד' (עמ' 86 לפרו' שו' 28-29).
- 5 עוד ציין מסעד בעדותו כי לא הצהיר על עובדה זאת (מכירת תרנגולי הודו מידי פעם על ידי
6 המנוח) לא בתצהירו ת/7 ולא בשיחתו המוקלטת עם החוקר מטעם התובעים, שתמלולה
7 הוגש וסומן ת/5, **כיוון ששכח עובדה זאת** (עמ' 87 לפרו' שו' 4).
- 8 כשנשאל מי המעביד שנתן את תרנגולי ההודו הפגומים למנוח השיב כי מדובר במעביד
9 מקדש ברנע בשם ברק (עמ' 86 לפרו' שו' 28-29).
- 10 התקשיתי ליתן אמון בעדותו זאת של מסעד, **שהיתה עדות יחידה בסוגיית מכירת תרנגולי**
11 **ההודו**, שכן הזכיר נקודה זאת רק בחקירתו הנגדית ולא בתצהיר עדותו או בשיחתו עם
12 החוקר מטעם התובעים. לכן היא בעצם בגדר "עדות כבושה" שלא ניתן לה הסבר ומשקלה
13 פחות. הנימוק של מסעד כי שכח נקודה זאת בעת שיחתו על החוקר ואף בעת הכנת תצהיר
14 עדותו הראשית, אינו משכנע.
- 15 לא זו אף זו – מסעד ציין את שם המעביד בעדותו (בחור בשם ברק מקדש ברנע) אך זה לא
16 הובא לעדות על ידי התובעים ללא הסבר סביר.
- 17 בנדון יש לומר, כי הימנעותם של התובעים מלהעיד עד מטעמם בסוגיית מכירת תרנגולי
18 ההודו על ידי המנוח פועלת לחובת גרסתם לענין הכנסה זאת. זאת מכח הכלל שבפסיקה
19 הקובע לאמור, כי צד שנמנע מלהביא עד רלבנטי בהעדר הסבר אמין וסביר, מעורר מדרך
20 הטבע את החשד שיש דברים בגו, וכי נמנע מהבאתו לעדות כי הוא חושש מעדותו ומחשיפתו
21 לחקירה נגדית. לשון אחרת, מחדל זה פועל לחובתו, ויש בו בכדי לתמוך בגרסת הצד היריב.
22 על כן, ביהמ"ש רשאי להסיק מאי הזמנת עד רלבנטי כאמור, מסקנות מחמירות וקיצוניות
23 נגד מי שנמנע מהבאת העד.
- 24 לעניין זה ראה:
- 25 יעקב קדמי, **על הראיות**, חלק שלישי, עמ' 1649, מהדורה משולבת ומעודכנת תש"ע – 2009.
- 26 יתכן שמסעד התכוון בעדותו למעבדו של המנוח בעבר מר דורון בן ארצי העוסק בגידול
27 תרנגולי הודו (עמ' 34 לפרו' שו' 17), שאף הזכיר בעדותו את "קדש ברנע" עמ' 43 שו' 21).
- 28 היינו יתכן שמקום עסקו במושב קדש ברנע שבדרום. אך עד זה בעדותו לא נשאל, וממילא
29 לא אישר, את עובדת מסירת תרנגולי הודו פגומים למנוח.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 בכל אופן המנוח סיים עבודתו אצל המעביד בן ארצי בשנת 2013, כעולה מדו"ח רציפות
 - 2 בעבודה מטעם המל"ל (נספח ד' לראיות הנתבעת), ועד מועד התאונה חלפו כחמש שנים.
 - 3 לכן, אפילו קיבל המנוח מידי פעם תרנגולי הודו פגומים ומכרם, הרי שהכנסה זאת פסקה
 - 4 בכל מקרה כחמש שנים עובר לתאונה. במצב דברים זה אין מקום להתחשב בהכנסה
 - 5 לכאורית זאת בכל מקרה כמקור הכנסה לא מדווח של המנוח עובר לתאונה.
71. **מכאן כי נותרנו עם מקור הכנסה יחיד של המנוח הנטען כלא מדווח, והוא – גידול עופות**
- 7 **בלולים המצויים בסמוך לביתו, ומכירתם.**
- 8 נבחן להלן את העדויות שנשמעו בשאלה זאת.
72. נחזור למסעד אחיו של המנוח שהגיש תצהיר עדות ראשית ת/7, שם ציין לענין גידול עופות
- 10 על ידי המנוח ומכירתם (ללא דיווח), כדלקמן:
- 11 א. המנוח עסק בגידול עופות ומכירתם;
 - 12 ב. המנוח גידל את העופות בלולים מסודרים הקיימים בסמוך לביתו;
 - 13 ג. נימר עבד איתו בלולים, ובמידת הצורך היו גם ילדי המנוח באים לעזור בעבודה
 - 14 בלולים;
 - 15 ד. המנוח קנה אפרוחים מתושב יאטה במחיר של 3 ₪ לאפרוח;
 - 16 ה. לפעמים הוא נסע איתו לרכוש אפרוחים;
 - 17 ו. בכל עסקת רכישה רכש המנוח כ-2000 עד 4000 אפרוחים;
 - 18 ז. המנוח רכש תערובת להאכלת העופות, בשיעור של 2000 ₪ לחודש במוצע;
 - 19 ח. מחזור כל גידול היה 40-45 ימים, שבסיומם היה המנוח מוכר את העופות, שהגיעו
 - 20 למשקל של כשני ק"ג כל עוף;
 - 21 ט. המנוח מכר את העופות שגידל בשתי דרכים:
 - 22 האחת – חלק מהעופות מכר לאטלזים באזור תמורת 11-14 ₪ לק"ג.
 - 23 השנייה – חלק אחר של העופות מכר מידי שבת בשווקים, לרבות השוק בכ'.
 - 24 י. ביום 19.12.2015 נתפס המנוח על ידי צוות של משרד החקלאות כשהוביל 200
 - 25 עופות ללא אישור, ונקנס בסכום של 2,000 ₪.
73. מסעד נחקר חקירה נגדית על תצהירו, ובשאלת גידול העופות על ידי המנוח ותמורתם ציין
- 27 כדלקמן:

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 א. למנוח היו שני לולים קטנים, המכילים כ-2000 עופות כל אחד מהם. תחילה היה
2 לו לול אחד ולאחר מכן בנה עוד לול. שני הלולים בנויים מפחונים ורשת, ללא רצפת
3 בטון אלא חול (עמ' 71 לפרו' שו' 19-33; עמ' 72 לפרו' שו' 1-18);
4 הוא לא ידע לומר אם על רצפת הלולים היתה נסורת (עמ' 80 לפרו' שו' 14);
5 ב. הוא מעולם לא הצטרף למנוח לרכישת תערובת לעופות (עמ' 72 לפרו' שו' 23);
6 ג. הוא מעולם לא עבד בלולי המנוח (עמ' 72 לפרו' שו' 221; עמ' 74 לפרו' שו' 15);
7 לשאלה מדוע לא עבד עם אחיו המנוח בלולים, השיב: **"מה שיוצא משמה בקושי**
8 **מספיק לו הוא והילדים ויש שלושה (צריך להיות "שתי" – ח"ש) נשים"** (עמ' 74
9 לפרו' שו' 22-25);
10 ד. הוא הלך פעם עם המנוח לרכוש אפרוחים מאדם בשם שחאדה מיאטה, אך הוא
11 לא ראה בעין את שחאדה. זה היה לפני כשלוש ארבע שנים (עמ' 72 לפרו' שורות
12 27-33; עמ' 73 לפרו' שו' 1-14);
13 ה. התובע היה מוביל את העופות שרכש ברכבו כשהם מסודרים בכלובים. הוא לא
14 יודע כמה כלובים עם עופות היה יכול המנוח להוביל ברכבו, שהיה פעם G.M.C
15 ופעם טנדר טויוטה (עמ' 73 לפרו' שו' 15-32);
16 כן ציין כי עסקין במכונות ישנות (עמ' 74 לפרו' שו' 29);
17 ו. טון תערובת לעופות עולה בין 2000 ל-2600 ₪ לערך, והמנוח רכש התערובת
18 בשקים של 50 ק"ג (עמ' 74 לפרו' שו' 1-13);
19 הוא לא ידע לומר כמה טון תערובת המנוח היה רוכש מידי חודש (עמ' 84 לפרו' שו'
20 32-33);
21 ז. כשנשאל מדוע בשנים 2016-2017 המנוח לא עבד בעבודה מסודרת ומדווחת (כעולה
22 מדו"ח רציפות בעבודה), וחזר לעשות כן רק בשנת 2018, השיב שאינו יודע (עמ' 75
23 לפרו' שו' 21);
24 ח. כשנשאל על מקור ידיעתו בדבר נתוני הרכישה והמכירה של האפרוחים כפי שמסר
25 בתצהירו, השיב שמקור הידיעה מהמנוח (עמ' 76 לפרו' שו' 7-10);
26 כשנשאל מתי בדיוק מסר לו המנוח נתונים אלה, השיב: **"אני לא זוכר בדיוק"** (עמ'
27 76 לפרו' שו' 14);
28 ט. הוא לא ידע לומר מה ההוצאות הכרוכות בגידול עופות (כמות תערובת לכל מחזור
29 גידול, תרופות וכד') – (עמ' 78-79 לפרו');
30

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 י. הוא ידע כי היו בלולים תנורי גז אך לא ידע לומר כמה עלו תנורי הגז ומה עלות
2 צריכת הגז לכל מחזור גידול (עמ' 80 לפרו' שו' 32-33 ; עמ' 81 לפרו' שו' 1-4) ;
- 3 יא. הוא ידע לומר כי אספקת המים ללולים היתה מחבית של 200 קוב שהושמה "מעל
4 הלול" (עמ' 81 לפרו' שו' 10) ;
- 5 הוא לא ידע לומר כמה שקתות היו בלולים (עמ' 79 לפרו' שו' 21-23) ;
- 6 יב. המנוח החל עם עבודתו הלא מדווחת בגידול עופות בשנת 2015 לערך (עמ' 81 לפרו'
7 שו' 22) ;
- 8 יג. בנו נימר, כיום בן 22, עבד עם המנוח בלולים מגיל 14 לערך, ולעיתים גם בנו של
9 המנוח יי (עמ' 82-83 לפרו') ;
- 10 יד. הוא היה מוכר כל עוף ב-20 ש" (עמ' 84 לפרו' שו' 28) ;
- 11 טו. הגם שציין בתצהירו כי מחיר האפרוח עולה כ- 2.5-3 ש" , הוא לא שולל כי לעיתים
12 עלה 4 ש" (עמ' 86 לפרו' שו' 1) ;
- 13 74. נימר, בנו של מסעד, גם נתן תצהיר עדות ראשית (ת/8) בכל הקשור לטענת גידול עופות על
14 ידי המנוח כמקור הכנסה לא מדווח, בו ציין כדלקמן :
- 15 א. הוא עבד עם המנוח כשבע שנים לערך בגידול העופות ;
- 16 ב. הוא ציין כי תחילה היה למנוח לול אחד, ולפני כשלוש שנים הוא בנה לול נוסף.
17 הוא עזר למנוח לבנות את הלול הנוסף ;
- 18 ג. תפקידו היה לבדוק כל בוקר, בין השעות 05:30 עד 06:00, את המים בכלים
19 המיועדים לכך בלולים, להוסיף תערובת לכלי ההאכלה, להוציא את האפרוחים
20 שמתו ולנקות את הלולים. מידי פעם יי, בנו של המנוח, היה עוזר בעבודה בלולים ;
- 21 ד. בבוקר הוא עבד כארבע שעות. כל צהריים בשעה 15:30 הוא חזר על העבודה שביצע
22 בבוקר, אך הפעם זה היה לוקח לו כשעתיים.
- 23 ה. המנוח היה משלם לו כל שבוע סך של 1000 או 1200 ש" ;
- 24 ו. כל 40 ימים המנוח היה מביא מחזור של 2000 אפרוחים לכל לול, הוא היה מגדלם
25 ומוכר אותם.
- 26 75. נימר נחקר ביום 12.2.2020 על תצהירו, ותמצית חקירתו כדלקמן :
- 27 א. הוא עבד בלול כל יום (עמ' 94 לפרו' שו' 11) ;
- 28 ב. כל יום אסף פגרי אפרוחים מתים מהלול (עמ' 94 לפרו' שו' 14) ;

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- ג. את העופות היה המנוח מוביל ברכבו. היה לו רכב G.M.C (עמ' 94 לפרו' שורות 1
2 ; (32-33)
- ד. הוא תיאר שתי תפיסות של רכבי G.M.C של המנוח בעת שהוביל עופות. התפיסה 3
הראשונה בחודש 11/2015 והתפיסה השנייה כעבור שלוש שנים. לאחר שתי 4
תפיסות אלה, המנוח קנה טנדר מיצובישי (עמ' 96-97 לפרו'); 5
- ה. הוא ציין כי לטנדר המיצובישי אפשר להכניס כמאה עופות בתוך כלובים (עמ' 97 6
לפרו' שו' 1-15); 7
- ו. כשהתחיל לעבוד עם המנוח היה לול אחד. כשראה המנוח שהמצב השתפר הוא 8
בנה, בעזרתו ובעזרת י' בנו, לול נוסף. לקח להם כחודש ימים לבנות את הלול 9
הנוסף. הלול נבנה באופן הבא: קירות מסביב ונסורת על הרצפה, שלא היתה 10
מבטון (עמ' 98 לפרו' שו' 1-18); 11
- ז. הוא לא ידע למסור פרטים על מכירת העופות על ידי המנוח (עמ' 98 לפרו' שו' 21- 12
22); 13
- ח. במועד פטירתו עבד התובע כשומר לילה שכיר. זאת בנוסף לעבודתו בלולים (עמ' 14
98 לפרו' שו' 27-32); 15
- ט. המנוח שילם לו כל שבוע כ-400 עד 500 ₪. אופן התשלום היה שהוא מבקש והמנוח 16
נותן. אם לא היה מבקש אז המנוח לעיתים לא היה משלם לו (עמ' 99 לפרו' שו' 18- 17
22); 18
- י. כשנשאל מדוע בתצהירו הצהיר כי המנוח שילם לו כ-1000 עד 1200 ₪ לחודש, 19
השיב כי המנוח לא שילם לו שכר חודשי (עמ' 99 לפרו' שו' 11-15); 20
- יא. ציין כי בכל לול היו 2000 עופות (עמ' 99 לפרו' שו' 30); 21
- יב. לא ידע לומר כמה עופות שותים מכל שוקת (עמ' 99 לפרו' שו' 28; עמ' 100 לפרו' 22
שו' 5); 23
- יג. כשנשאל כמה שקתות היו בכל לול השיב שהיו כ-35 שקתות לערך (עמ' 100 לפרו' 24
שו' 7); כשנשאל שכמות כזאת לא נצפתה בלולים, בהתאם לתמונות שצורפו, השיב 25
כי אחרי פטירת המנוח הילדים שיחקו בהן וקרעו אותם (עמ' 100 לפרו' שו' 11- 26
17); 27
- יד. תרופות הוא היה נותן לעופות רק כשהמנוח ביקש זאת ממנו. המנוח היה מחסן 28
את העופות. רק הוא עסק בחיסוני העופות. הוא לא ידע לומר כל כמה זמן היה 29
המנוח מחסן את העופות. הוא לא ידע לומר את מחיר החיסונים (עמ' 101 לפרו'); 30

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 19-01-39188 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 יד. המנוח היה מוכר עופות כל 40 ימים (עמ' 101 לפרו' שו' 23).
- 2 76. עד נוסף שהביאו התובעים הינו אזברגה, הבעלים של מכון תערוכת בכ' (עמ' 135 לפרו' שו' 1-5).
- 3
- 4 עד זה לא נתן תצהיר, ונחקר בחקירה ראשית ונגדית.
- 5 תמצית עדותו כדלקמן:
- 6 א. המנוח רכש ממנו תערוכת מארבעה סוגים, לפי גילאי העופות:
- 7 סוג 1 – גיל 1-10 ימים ;
- 8 סוג 2 – גיל 10-20 ימים ;
- 9 סוג 3 – גיל 20-30 ימים ;
- 10 סוג 4 – גיל 30 – שחיטה (עמ' 135 לפרו' שו' 14-16) ;
- 11 ב. יש לו תיעוד של רכישות המנוח, לרבות חשבוניות. הוא לא הביא רשימות אלה
- 12 עימו כי "אף אחד לא ביקש ממני" (עמ' 135 לפרו' שו' 20-28 ; עמ' 136 לפרו' שו' 13-20) ;
- 13
- 14 ג. המנוח קנה ממנו תערוכת לעופות במשך כשלוש ארבע שנים. הוא היה קונה
- 15 תערוכת מארבעת הסוגים דלעיל, כל רכישה בין חצי טון לטון תערוכת לפי הצורך
- 16 (עמ' 135 לפרו' שו' 32-33 ; עמ' 136 לפרו' שו' 2) ;
- 17 ד. רכישות המנוח היו ספונטניות, לא בהזמנה מראש, והיה משלם במזומן (עמ' 136
- 18 לפרו' שו' 1-15) ;
- 19 המנוח הגיע לרכוש לפי הצריכה שלו. בערך כל 10 ימים, אבל לעיתים גם פעמיים
- 20 בשבוע (עמ' 139 לפרו' שו' 21-24 ; עמ' 151 לפרו' שו' 14-15) ;
- 21 ה. כמות רכישות התערוכת החודשית של המנוח היתה בן ארבעה לחמישה טון (עמ' 136
- 22 לפרו' שו' 26-29) ;
- 23 העלות היתה משתנה לפי סוגי התערוכת כמפורט לעיל. בממוצע טון תערוכת עולה
- 24 כ-2000 ₪, ולעיתים אף 2400 עד 2500 ש"ח (עמ' 137 לפרו' שו' 1-11) ;
- 25 המנוח היה רוכש בחודש בממוצע בסכום של כ-12,000 ₪, פחות או יותר (עמ' 139
- 26 לפרו' שו' 30) ;
- 27 יחד עם זאת ציין, כי לפני עדותו לא עיין ברישומיו לגבי רכישות המנוח (עמ' 141
- 28 לפרו' שו' 17-19) ;

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 כשעומת עם העובדה שציין מסעד בתצהירו ת/7 כי המנוח רכש תערובת מידי חודש
2 בסכום של 2000 ₪ לחודש, השיב כי לא הכיר טרם פטירת המנוח את מסעד, אבל
3 עמד על גרסתו כי המנוח רכש כארבעה עד חמישה טון תערובת בחודש (עמ' 137
4 לפרו' שו' 20-26);
- 5 ז. הוא מוכר את התערובת בשקים של 50 ק"ג (עמ' 137 לפרו' שו' 29);
6 מחיר כל שק נקבע על פי סוג התערובת. למשל הסוג הראשון נמכר ב-135 ש"ח
7 לשק. תערובת מסוג 2 או 3 עולה מספר שקלים פחות (עמ' 138 לפרו' שו' 5-6; עמ'
8 150 לפרו' שו');
9 ח. גודל כל שק של 50 ק"ג כשישים ס"מ על 1.10 מטר (עמ' 139 לפרו' שו' 15);
- 10 ט. כשעומת עם תמליל שיחתו עם חוקר מטעם התובעים (ת/4 נספח ח'), שם החוקר
11 שאל אותו אם המנוח קנה תערובת בסכום שבועי של 1000-2000 ₪, השיב כי
12 המנוח קנה תערובת אך אינו זוכר את הסכום (עמ' 2 לתמלול). הוא הכחיש
13 בחקירתו כי חוקר כאמור ביקר אצלו (עמ' 142 לפרו' שו' 3). בהמשך ציין כי "לא
14 זכור לי כזה דבר" (עמ' 143 לפרו' שו' 31);
15 בהמשך ציין כי יתכן שהחוקר דיבר איתו טלפונית והוא לא שם לב כי עסקין
16 בחוקר, כיוון שמקבל כמאתיים שיחות ביום, ובכל אופן מבקרים אותו הרבה
17 חוקרים (עמ' 146 לפרו' שו' 19-16).
- 18 י. מהמשך התמלול עולה כי ציין באוזני החוקר כי המנוח קנה ממנו תערובת בסכום
19 שבועי של 1000-2000 ₪ בשבוע, ונשאל על כך, והשיב "לפעמים קונה ב-2000 גם
20 3000 גם 4 אלף שקל, הבנת?" (עמ' 145 לפרו' שו' 6);
21 בהמשך ציין כי גובה הרכישות בהתאם לסוג התערובת שקונה וכמותה. בעשרת
22 הימים הראשונים האפרוחים אוכלים רק כ-400 ק"ג ובהמשך כ-2.5 עד 3 טון, אז
23 בשבוע העלות יכולה להיות כ-3000 ₪. בסוף מחזור הגידול הוא יכול לשלם על כל
24 רכישה כ-7000 – 8000 ₪ (עמ' 145 לפרו' שו' 18-27);
- 25 כשנשאל מדוע לא סיפר על עלות הרכישות המדורגת לחוקר מטעם התובעים או
26 למסעד, השיב כי לא שאלו אותו על זה (עמ' 146 לפרו' שו' 10-14);
- 27 77. עד נוסף שהביאו התובעים היה שואמרה, שהוצג על ידי ב"כ התובעים כ"מחמוד ריבעי"
28 (עמ' 153 שו' 18).
- 29 בית המשפט זיהה עד זה בשמו האמיתי "מחמוד שוארמה" לפי תעודת זהות של הרשות
30 הפלסטינית שהציג בפתח עדותו בהתאם לדרישתו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

78. יצוין כי "מוחמד ריבעי" היה בין יתר האנשים שנחקרו על ידי החוקר מטעם התובעים, שאף הוקלט ותמלול ההקלטה צורף וסומן ת/4.
- בתמלול השיחה הוצג "מחמוד ריבעי" כבעל איטליו בכ'.
- בפתח חקירתו של "מחמוד ריבעי" ציין החוקר באוזניו, כי "אם הוא (המנוח – ח"ש) לא עבד אז ישלמו לו משהו פשוט. אם משהו עובד ומכניס כסף אז ישלמו לו הרבה כסף" (עמ' 2 נספח ה' לת/4, שורות אחרונות).
- בפתח דבריו לחוקר אמר "מחמוד ריבעי" כי אין כל ניירות בדבר רכישותיו הנטענות מהמנוח (עמ' 3 לנספח ה' לת/5).
- המשיך וציין "מחמוד ריבעי" לחוקר מטעם התובעים, כעולה מהתמלול ת/4, כדלקמן:
- א. הוא מכיר את המנוח כעשר עד שתיים עשרה שנים;
- ב. המנוח מכר לו תרנגולות חיים "יום אחרי יום, יום ביום...לפי הדרישות אני אומר לו תביא..." (עמ' 4 לנספח ה' לת/5);
- ג. כשהתבקש לומר האם יודע כמה תרנגולות קנה ממנו בחודש השיב "אני לא יכול להעריך" (עמ' 4 לנספח ה' לת/5);
- ד. בהמשך ציין כי רכש ממנו בכ – 15,000 ₪ כל חודש לערך (עמ' 4 לנספח ה' לת/5);
- ה. כשנשאל מאיפה המנוח הביא את האפרוחים השיב, כי הביאם מהשטחים "בתחבולה", אבל לא פירט מהי ה"תחבולה" (עמ' 5 לנספח ה' לת/5);
- ו. ציין כי המנוח גידל את האפרוחים "אצלו" (עמ' 5 לנספח ה' לת/5);
- ז. ציין כי המנוח היה מוכר את התרנגולות בשוק של כ' ביום שבת (עמ' 5 לנספח ה' לת/5);
- לדברי המנוח מכר כמויות של עופות בשוק בשבת, אך לא פירט הכמויות (עמ' 6 לנספח ה' לת/5);
- ח. לשאלה אם ידוע לו על מכירות נוספות של המנוח חוץ ממנו השיב כי הוא היה הרוכש הראשי, ומעבר לכך לא ידע להצביע בבירור ובצורה מפורטת על רוכשים נוספים, מעבר לרכישה בשוק (עמ' 6 לנספח ה' לת/5);
- ט. לדבריו המנוח רכש את התערובת לאפרוחים מאזברגה, והוא אף היה משלם לעיתים לאזברגה על רכישותיו של המנוח ממנו (עמ' 6 לנספח ה' לת/5);

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 י. לטעמו המנוח הרוויח טוב ממכירת התרנגולות. הוא לא נקב סכום אך ציין כי
2 הרווח בממוצע ממכירת תרנגולות (עמ' 7 לנספח ה' לת/5);
- 3 יא. הוא היה רוכש העופות מהמנוח במחיר של 10-12 ₪ לק"ג, והרווח שלו במכירה
4 כשניים עד שלושה ₪ (עמ' 7 לנספח ה' לת/5);
- 5 שואמרה שהובא לעדות כאמור על ידי התובעים והוצג כ"מחמוד ריבעי" מהתמלול, ציין
6 בעדותו בבית המשפט כדלקמן:
- 7 א. הוא אינו אזרח ישראלי, ובמקור גר בדיר אל אסד. הוא התחתן עם אישה
8 ישראלית, ומשנת 2002 גר בכ' (עמ' 154 לפרו' שו' 1-25);
- 9 ב. ציין כי מכיר את המנוח הרבה שנים, ויודע שמגדל עופות בביתו. ביום שישי הוא
10 קונה ממנו עופות למכירה בשוק. הוא מוכר בצד אחד של השוק והמנוח היה מוכר
11 בצד השני של השוק (עמ' 156 לפרו' שו' 5-11);
- 12 ג. מיד שבוע הוא היה רוכש מהמנוח כ- 400-500 עופות בני 35-40 ימים (עמ' 156
13 לפרו' שו' 21-31); המנוח הוביל לו ברכבו את העופות לשוק לשם מכירתם (עמ'
14 158 לפרו' שו' 23-27).
- 15 אם נותרו לו בסוף יום השוק עופות, היה משלם לצד ג' בעל רכב 100 ₪ לשעתיים,
16 והיה מסתובב עימו בפזורה לשם מכירת יתרת העופות (עמ' 158 לפרו' שורות 19-
17 20);
- 18 ד. הוא רכש מהמנוח כל עוף בעשרים ₪ ומכר בעשרים וחמישה ש"ח (עמ' 157 לפרו'
19 שו' 59; עמ' 158 לפרו' שו' 15);
- 20 ה. הוא אינו בעל איטליז, ועיסוקו במכירת עופות היה רק ביום שישי בסוף שבוע
21 בשוק כ' שפתוח עד השעה 14:20. אם לאחר שעות פעילות השוק נותרו לו עופות
22 הוא היה מסתובב בפזורה ומוכר אותם (עמ' 157 לפרו' שו' 13-17);
- 23 ו. הוא מוכר את העופות כשהם חיים (לא שחוטים). הוא רוכש את העופות מהמנוח
24 ומיד מובילים לשוק ללא אחסון ביניים כלשהו (עמ' 157 לפרו' שו' 18-33);
- 25 ז. כשנשאל על בלבול החוקר מטעם התובעים (כמו גם בלבול ב"כ התובעים) שקרא
26 לו בשם "מחמוד ריבעי", ציין כי יש בעל איטליז בכ' בשם חסן ריבעי, אך הוא סגר
27 את האיטליז (עמ' 158 לפרו' שו' 29-33; עמ' 159 לפרו' שו' 1-5);
- 28 ח. הוא אישר כי היה אצלו חוקר מטעם התובעים ששאל אותו על המנוח (עמ' 162
29 לפרו' שו' 1-7);

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 הוא הכחיש כי חוקר התובעים חקר אותו באיטליז של "מחמוד ריבעי" (עמ' 162
2 לפרו' שו' 8-13);
- 3 ט. הוא הכחיש כי היה משלם מידי פעם חובות של המנוח לאזברגה, וציין כי חסן
4 ריבעי, בעל איטליז היה עושה כן (עמ' 162 לפרו' שו' 26-28);
- 5 הוא שילם במישרין למנוח בעבור רכישותיו ולא לכל צד ג' אחר (עמ' 163 לפרו' שו'
6 5-6);
- 7 עד נוסף מטעם התובעים, הוא החוקר מטעמם מר ניזאר עבד אל רחמן (להלן: "ניזאר" או
8 "החוקר מטעם התובעים"). עד זה, לדבריו ביצע חקירה במסגרתה חקר את האנשים
9 הבאים (כמפורט בתצהירו ת/2):
- 10 א. מר שחאדה אסמעיל אלחטיב מיאטה, שעל פי הנטען מכר אפרוחים למנוח (להלן:
11 "שחאדה");
- 12 ב. חסן חוסיין ריבעי שעובד באיטליז של מוחמד ריבעי בכ';
- 13 ג. מוסעד בנו של אזברגה (בעל מכון התערובת);
- 14 ד. אזברגה בעל מכון התערובת;
- 15 ה. מחמוד ריבעי בעל איטליז בכ';
- 16 ו. מסעד אחיו של המנוח;
- 17 81. ניזאר הקליט את שיחותיו עם הנחקרים על ידו, והתמלולים צורפו וסומנו ת/4. דא עקא
18 שלא כל הנחקרים התייצבו לעדות. לכן כל נחקר שלא התייצב לעדות (מוכר האפרוחים
19 הנטען – שחאדה; חסן חוסיין ריבעי; מוסעד בנו של אזברגה) דין גרסתו בתמלול כדין עדות
20 שמיעה שלא ניתן לייחס לה משקל ראיתי (ראו בנדון הודעת הנתבעת לבית המשפט כבר
21 ביום 13.2.2020).
- 22 82. בתצהירו ת/2 סיכם ניזאר למעשה את החקירות שביצע מול הנחקרים דלעיל. גם אז
23 לכאורה לא בדיוק מירבי אלא תוך הוספת דברים שלא מצויים בתמליל (ראה למשל עמ'
24 24 לפרו' שו' 4-24; עמ' 25 לפרו' שו' 1-13; עמ' 27 לפרו' שו' 16-30; עמ' 28 לפרו' שו' 1-10).
- 25 83. ניזאר אף הכין דו"ח חקירה שהוגש לעצם קיומו (להבדיל מאמיתות תוכנו) וסומן ת/5 (עמ'
26 31 לפרו' שו' 24-31). בדו"ח זה תימצת את עיקרי חקירותיו ומסקנותיו. לא ראיתי מקום
27 להיכנס לפרטי מסקנות החוקר מטעם התובעים, כיוון שעדים שחקר והובאו לעדות
28 התרשמתי מהם במישרין ואיני זקוק להתרשמות החוקר. נחקרים שלא הובאו לעדות
29 ממילא תוכן חקירתם אינו קביל או בעל משקל נמוך (למעדיפים את שיטת משקל העדות
30 על פני קבילותה) בהיותו בגדר עדות שמועה בלבד.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

84. כן העידו שתי נשותיו של המנוח, גב' ע.א (להלן: "ע'") וגב' ח.א.ק (להלן: "ח'").
- ע' היא אשתו הראשונה של המנוח וח' אשתו השנייה.
- שתי הנשים בתצהיריהן לא ידעו למסור פרטים על פעילות הלולים (כמה עופות רכש ו/או גידל המנוח במסגרת הלולים, בכמה כסף רכש או מכר וכד') ורק ידעו לכאורה לפרט על הוצאות המשפחה.
- ע' בתצהירה ת/10 מסרה כי לה ולמנוח היו שבעה ילדים (הילד הקטן א' נולד לאחר מותו של המנוח בתאונה). הם חיו בבית נפרד והמנוח היה מגיע לביתם לפי החלטה שלו.
- כן הוסיפה בתצהירה ת/10 כי המנוח עבד בשמירה וגידל עופות ליד הבית, והיא לא היתה מעורבת בעסקיו. כל שבועיים היתה נותנת רשימת קניות לבעלה המנוח והוא היה קונה את המצרכים. כן ציינה כי כל חודש המנוח היה נותן לה סכום של 3000 ₪ לדמי כיס עבור הילדים לבית הספר.
- ח' בתצהירה ת/9 ציינה כי לה ולמנוח היו ארבעה ילדים. הם חיו בבית נפרד והמנוח היה מגיע לביתם לפי החלטה שלו. כן ציינה כי המנוח עבד בשמירה וגידל עופות ליד הבית. הוסיפה כי המנוח היה דואג לכל הקניות והסידורים לבית בסכום של 7000 ₪ לחודש להערכתה. מידי פעם המנוח גם היה נותן לה כ-500-1000 ₪ לפי הצורך ולפי בקשתה.
85. ע' נחקרה חקירה נגדית על תצהירה, ותמציתה כדלקמן:
- א. המנוח היה עובד הרבה, ולפעמים לא בא הביתה עקב עבודתו (עמ' 113 לפרו' שו' 11);
- ב. בחלק גדול מתקופת נישואיהם, ובעיקר עקב העובדה כי המנוח נשא אישה שניה, היו ביניהם מריבות והיא הלכה עם ילדיה להוריה הגרים כ-60-70 ק"מ מביתם. למרות המריבות הם לא הגיעו לידי גירושין (עמ' 113 לפרו' שו' 10-33; עמ' 114 לפרו' שו' 1-19);
- ג. כשנשאלה כמה דמי כיס נתנה לילדיה מידי יום כשהלכו לבית הספר, השיבה ת/10-5 ₪ (עמ' 114 לפרו' שו' 20-33; עמ' 115 לפרו' שו' 1-10);
- ד. היא לא ידעה לספר יותר מידי על הכנסות המנוח ו/או היעזרותו בקצבאות מל"ל כיוון ש"הוא שום דבר לא סיפר" (עמ' 117 לפרו' שו' 19-27);
- ה. היא ציינה כי המנוח היה עושה את כל הקניות הביתה (עמ' 117 לפרו' שו' 31-33);
- ו. מעבר לעובדה כי היו למנוח שני לולים בסמוך לבית היא לא ידעה לספר על פעילות הלולים. לדבריה לפני התאונה מעולם לא נכנסה ללולים, למרות שהלולים היו במרחק של כעשרים מטר מביתה (עמ' 118 לפרו' שו' 1-16);

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

86. ח' גם נחקרה חקירה נגדית על תצהירה, ותמציתה כדלקמן:
- 1
2 א. המרחק בין ביתה לבית של ע' הוא 20 מ' לערך (עמ' 103 לפרו' שו' 9);
- 3 ב. את כל הקניות לבית עשה המנוח בהתאם לרשימה שהביאה לו. את הקניות ביצע
4 כל שבוע-שבועיים בסכום של כחמשת אלפים ש"ח (עמ' 105 לפרו' שורות 22-25;
5 עמ' 107 לפרו' שו' 33; עמ' 108 לפרו' שו' 1-6);
- 6 הוא היה קונה לשתי משפחות (עמ' 108 לפרו' שו' 20-22);
- 7 כשנשאלה איך יודעת להעריך את הקניות אם היא לא עשתה אותם מעולם השיבה
8 **"ככה אני חושבת"**. בסוף הודתה כי זאת רק הערכה שלה (עמ' 109 לפרו' שו' 1-
9 6); לאחר פטירת בעלה היא עושה הקניות (עמ' 111 לפרו' שו' 25-27).
- 10 ג. בשנה האחרונה המנוח עבד כשומר משעה 16:00 ועד 06:00 או 07:00 בבוקר
11 שלמחרת (עמ' 105 לפרו' שו' 31-33; עמ' 106 לפרו' שו' 1-5);
- 12 לטענתה עבד קשה כי היו הרבה הוצאות. היו הרבה ילדים ולכן עבד בכל דבר (עמ'
13 106 לפרו' שו' 17);
- 14 ד. היא לא ידעה להסביר מדוע בין השנים 2016-2017 הוא לא עבד בעבודה מסודרת
15 עם תלוש שכר. היינו – עבודה מדווחת (עמ' 106 לפרו' שו' 22);
- 16 87. מנגד העיד חוקר מטען הנתבעת מר בן ברדה (להלן: **"החוקר ברדה"**).
- 17 החוקר ברדה הגיש תצהיר עדות ראשית מטעמו נ/5, אליו צורפו תמונות ותמציתו כדלקמן:
- 18 א. הוא ביקר במתחם בתי האלמנות והלולים ביום 29.2.2020. התלווה אליו מסעד,
19 אחיו של המנוח;
- 20 ב. המרחק בין הלולים לבתי האלמנות כ – 30-40 מ';
- 21 ג. אכן קיימים במתחם שני לולים.
- 22 ד. לול ראשון נראה נטוש ולא מתוחזק ונראה שלא עשו בו שימוש זמן רב. בלול זה כ-
23 15 שקתות זרוקות על הקרקע ורצפת הלול עשויה מחול. מידות הלול הן: רוחב
24 שבעה מ', אורך 25 מ' וגובה 2.7 מ' (צורפו תמונות);
- 25 ה. לול שני מתוחזק ברמה גבוהה יותר. בלול כ-23 שקתות תלויות ומסודרות. רצפת
26 הלול עשויה מחול. מידות הלול: רוחב 10 מ', אורך 20 מ' וגובה 2.8 מ' (צורפו
27 תמונות);

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 הוללים נקיים ללא שרידי צואה או נוצות. היות שלדברי מסעד מאז התאונה אף
2 אחד לא התקרב ללולים, לא ניקה אותם ולא עשה בהם שימוש, הרושם הוא כי
3 בתקופת התאונה לא היו עופות בלולים.
- 4 ז. הוא ביקר בביתה של ח', ותיארו כדלקמן: פחון עם קירות פנים מלבניים. קיימים
5 שלושה חדרים עם מטבח מסודר. בבית מתגוררים האלמנה וארבעת ילדיה אך יש
6 בו רק שתי מיטות ומספר מזרונים (צורפו תמונות);
- 7 ח. הוא ביקר בביתה של ע', ותיארו כדלקמן: פחון עם קירות פנים מבלוקים. בבית
8 יש חמישה חדרים. בבית מתגוררים האלמנה ושמונת ילדיה, אך בבית שלוש
9 מיטות בלבד ומזרונים רבים (צורפו תמונות);
- 10 88. החוקר ברדה נחקר חקירה נגדית, במסגרתה הוגשו התמונות שצורפו לתצהירו אך בצורה
11 מוגדלת יותר וסומנו ת/11.
- 12 כן ציין כי אין לו ידע בגידול עופות (עמ' 172 לפרו' שו' 31).
- 13 89. **אלה הראיות ואיתן יש להכריע בשאלה ב' – שאלת ההכנסה הלא מדווחת של המנוח**
14 **ממכירת עופות אותם גידל בשני לולים שהוקמו בסמוך לביתו.**
- 15 עם זאת סבורני כי שאלה זאת יש לפצל לשתי שאלות משנה, כדלקמן:
- 16 א. האם הוכח כי המנוח גידל עופות בשני לולים המצויים בסמוך לביתו?
- 17 ב. האם הוכח שיעור ההכנסה שנבעה למנוח ממכירת עופות שלכאורה גידל?
- 18 90. **שאלת משנה א' – האם הוכח כי המנוח גידל עופות בשני לולים המצויים בסמוך לביתו?**
- 19 לטעמי התשובה חיובית. להלן אפרט נימוקיי:
- 20 א. אין מחלוקת כי שני הלולים קיימים עדיין בסמיכות לביתו של המנוח. העידו על
21 קיומם של הלולים (כמפורט לעיל) החוקר ברדה, נשותיו של המנוח, ע' וח', נימר
22 (שאף עזר בבניית הלול השני) ומסעד;
- 23 ב. תמונות מהלולים צורפו אף לתצהיר עדותו של החוקר מטעם התובעים ת/2;
- 24 ג. מסעד, נימר, נשותיו של המנוח ע' וח' ושוארמה (שהעיד כי רכש עופות מהמנוח)
25 העידו כי המנוח גידל עופות בלולים.
- 26 בנקודה זאת לא יכולתי לסמוך על התרשמותו של החוקר ברדה (המפורטת בסעיף
27 87(ו) לעיל) כי במועד התאונה המנוח לא גידל עופות בלולים. נזכיר כי ביקור
28 החוקר ברדה בלולים היה ביום 29.2.2020 בעוד שהמנוח נהרג בתאונה ביום

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 28.12.2018, כשנה וחודשיים קודם לכן. בתקופה זאת מצב הלולים יכול להשתנות.
- 2 מה גם, שהחוקר ברדה ציין בחקירתו הנגדית כי אין לו ידע בגידול עופות.
- 3 ד. חיזוק נוסף לגידול עופות על ידי המנוח בלולים ניתן על ידי אזכרה, בעל מכון
- 4 לתערובת, שהעיד כי מכר למנוח כמויות תערובת שונות להאכלת העופות שגידל.
- 5 ה. ל-2/ (תצהירו של ניזאר) צורפה הודעת קנס מינהלי על תפיסת המנוח מוביל
- 6 ברכבו 200 עופות (ראו גם חומר התפיסה מהיחידה לשירותים וטרינריים במשרד
- 7 החקלאות שהוגש על ידי הנתבעת ביום 21.2.21 – להלן: "חומר התפיסה").
- 8 **שאלת משנה ב' – האם הוכח שיעור ההכנסה שנבעה למנוח ממכירת עופות שלכאורה**
- 9 **גידל?**
- 10 א. זאת למעשה השאלה העיקרית עמה יש להתמודד, ולגביה יש לבחון הראיות היטב.
- 11 ב. האם הוכח:
- 12 (-) מה היתה כמות העופות שגידל המנוח בלוליו בכל מחזור גידול?
- 13 (-) מה היתה הכנסתו נטו של המנוח מכל מחזור גידול, לאחר ניכוי הוצאות
- 14 ותמותה בכל מחזור גידול ואף ניכוי מס רעיוני?
- 15 ג. **באשר לכמות העופות שגידל בכל מחזור** – העד המרכזי שהיה יכול לשפוך אור על
- 16 שאלה זאת הוא שחאדה שלכאורה מכר את האפרוחים למנוח. דא עקא הגם
- 17 שאישרתי את הזמנתו של שחאדה, תושב השטחים (יאטה), לישראל ביום
- 18 26.1.2020, הוא לא התייצב לעדות.
- 19 במצב דברים זה לא ניתן להסתמך כאמור על תוכן חקירתו על ידי החוקר מטעם
- 20 התובעים כפי שבאה לידי ביטוי בתמלול ת/4.
- 21 במצב דברים זה קיים חשש כי עדותו של שחאדה, ככל שהיה מגיע לעדות, לא
- 22 היתה תומכת בגרסתם של התובעים כי המנוח גידל בכל מחזור גידול כ-4000
- 23 עופות. זאת מכח הכלל שבפסיקה המוזכר בסעיף 70 לעיל, בדבר הימנעות צד
- 24 להעיד עד רלוונטי לעניינו.
- 25 אפילו "נציץ", בכל אופן ולמרות אי הגעתו של שחאדה לעדות, בתמלול חקירתו
- 26 על ידי ניזאר, נמצא בתשובותיו סתירות באשר לכמות האפרוחים שמכר למנוח.
- 27 תחילה ציין כי מכר למנוח פעם בחודש כ-15-10 אפרוחים (עמ' 5 לתמלול שחאדה
- 28 שורה עשירית, ואולי הכוונה ל-1000 עד 1500 אפרוחים); לאחר מכן ציין כי המנוח
- 29 קנה ממנו קרוב ל-3000 אפרוחים בחודש (עמ' 5 לתמלול שחאדה); לאחר מכן ציין

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 כי המנוח קנה ממנו 7000 אפרוחים בחודש (עמ' 6 לתמלול שחאדה); בסוף
- 2 כשהחוקר ניזאר שם לו התשובה בפה האם המנוח רכש ממנו 2000 אפרוחים,
- 3 פעמיים בחודש, השיב בחיוב (עמ' 6 לתמלול שחאדה).
- 4 אם בכך לא סגי – בחומר התפיסה קיים גיליון גביית עדות באזהרה מהמנוח מיום
- 5 29.11.2015. במסגרת עדותו זאת ציין המנוח, כי את 200 העופות שתפסו ברכבו
- 6 רכש כאפרוחים משוק כי (עמ' 2 שו' 9). שחאדה לא הוזכר כלל בעדותו זאת של
- 7 המנוח.
- 8 ד. בהעדר עדותו של שחאדה, נבחן שמא ניתן ללמוד על כמות רכישות האפרוחים של
- 9 המנוח בכל מחזור גידול (כארבעים ימים) ממקורות אחרים.
- 10 ה. מסעד ציין כי המנוח קנה בכל עסקת רכישה כ-2000 עד 4000 אפרוחים (ראו סעיף
- 11 72(ו) לעיל). הוא לא העיד כמה פעמים בחודש או במחזור גידול היה המנוח רוכש
- 12 אפרוחים, אך מעדותו ניתן להסיק כי המנוח ביצע שתי עסקות רכישה משחאדה
- 13 בכל מחזור גידול (2000 אפרוחים בכל עסקת רכישה).
- 14 נימר לעומתו ציין כי כל 40 ימים היה המנוח מביא 2000 אפרוחים לכל לול (סעיף
- 15 74(ו) לעיל).
- 16 דא עקא הגם שנימר ציין כי בכל לול היו 2000 עופות, הוא לא טרח ציין כלל את
- 17 מידות הלולים, על מנת שנתרשם אם בכלל ניתן לגדל בכל לול כ-2000 עופות.
- 18 אם למשל ניקח את המידות של כל לול כפי שפרטן החוקר ברדה (ראו סעיף
- 19 87(ד+ה) לעיל), כי אז עסקינן בלולים יחסית קטנים (כפי שאף הודה בכך מסעד,
- 20 שהגדיר את הלולים כקטנים – סעיף 73(א) לעיל). לא הוכח לי כי לולים בסדר גודל
- 21 כזה, מסוגלים להכיל, כל אחד מהם, כ-2000 אפרוחים בכל מחזור.
- 22 **מכאן כי גם לא ניתן לסמוך על עדותם של מסעד ונימר באשר לכמות העופות**
- 23 **שגידל לכאורה המנוח בכל מחזור גידול.**
- 24 בכלל אציין לגבי עדותו של נימר, שלא ניתן היה לסמוך עליה, לרבות בכל הקשור
- 25 לכמות האפרוחים שנרכשו על ידי המנוח בכל מחזור של גידול. נזכיר כי בתצהירו
- 26 ציין נימר כי תמורת עבודתו בלולים שילם לו המנוח כ-1200-1000 ₪ בשבוע (סעיף
- 27 74(ה) לעיל). בחקירתו הנגדית פחת סכום התשלום משמעותית לסך של 400-500
- 28 ₪ בשבוע, וגם זאת לא באופן רציף, אלא אם ביקש מהמנוח, וגם אז לא תמיד היה
- 29 המנוח משלם לו (סעיף 75(ט) לעיל).
- 30 סביר כי אם המנוח אכן היה מגדל בכל גידול כ-4000 אפרוחים ומשתכר כנטען
- 31 בסיכומי התובעים, לא היתה לו כל בעיה כלכלית לשלם לנימר, שעשה לדבריו

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 עבודה נכבדה בלול, את הסכום שציין בתצהירו. משסכום זה פחת משמעותית
- 2 בחקירתו הנגדית של נימר, וגם אז (כגרסתו של נימר) לא שולם בצורה שוטפת ו/או
- 3 סדירה יש לכך השלכות המובילות למסקנה, כי כמות האפרוחים שגידל המנוח
- 4 בלוליו פחותה משמעותית מהנטען על ידי התובעים.
- 5 נ.לך בדרך אחרת ונבחן שמא על פי כמות התערובת שרכש המנוח מאזברגה בכל
- 6 מחזור גידול, ניתן ללמוד על כמות העופות שגידל בכל מחזור גידול.
- 7 בנדון נזכיר את עדותו ההחלטית של מסעד כי המנוח רכש תערובת להאכלה
- 8 בשיעור של 2000 ₪ לחודש בממוצע (ראו סעיף 72(ז) לעיל).
- 9 אזברגה, בעל מכון התערובת, הגיע כאמור לעדות וגרס אחרת.
- 10 אזכיר כי אזברגה בגרסתו לחוקר מטעם התובעים, כפי שבאה לידי ביטוי בתמליל
- 11 ת/4, ציין כי **אינו זוכר** את סכום המכירה החודשי למנוח (ראו סעיף 76(ט) לעיל).
- 12 בהמשך, ושוב לאחר שניזאר שם לו תשובה בפה, בכך ששאלו האם המנוח רכש
- 13 תערובת בסכום שבועי של 1000-2000 ₪ לשבוע, אישר עובדה זאת (סעיף 76(י)
- 14 לעיל).
- 15 בחקירתו הנגדית, אזברגה כבר "זימר זמירות אחרות" וטען לרכישות חודשיות על
- 16 ידי המנוח בשיעור של כ-12,000 ₪ בממוצע (סעיף 76(ה) לעיל).
- 17 אם בסתירות אלה לא סגי, נציין כי אזברגה העיד כי בידיו רישומים מדויקים על
- 18 רכישות התערובות על ידי המנוח ממנו, אך הוא לא הביאם עמו כי אף אחד לא
- 19 ביקש זאת ממנו (סעיף 76(ב) לעיל).
- 20 למרות זאת לפני עדותו הוא לא עיין ברישומיו על אודות רכישות המנוח (סעיף
- 21 76(ה) לעיל).
- 22 **העובדה כי היו רישומים מדויקים לאזברגה, אותם לא טרחו התובעים להציג**
- 23 **באמצעותו, פועלת לחובת גרסתם בדבר כמות התערובת שרכש המנוח לכל מחזור**
- 24 **גידול. זאת מכח הכלל שבפסיקה בדבר אי הצגת ראיה רלוונטית, שהוזכר לעיל.**
- 25 ח. יחד עם זאת אם ניקח שיעור רכישות חודשי ממוצע מאזברגה בסכום של 12,000
- 26 ש"ח (עלות כארבעה-חמישה טון תערובת לגידול כ-4000 אפרוחים – עדותו של
- 27 אזברגה – סעיף 76(ו) לעיל) הרי סכום רכישה של תערובת בשיעור של 2000 ₪
- 28 לחודש (שישית מהסכום הנטען), כעדותו של מסעד, לפי ערך משולש, צריכה
- 29 להספיק לגידול של כ-700 עופות לחודש (30 ימים). מזה נגזור כמות עופות למחזור

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- גידול של 40 ימים, והתוצאה היא – 933 עופות. **כמעט 1000 עופות לכל מחזור**
גידול.
- ט. עדותו של שואמרה גם לא שכנעה אותי כי הוכחה כמות העופות שגידל המנוח בכל מחזור גידול כגרסת התובעים (4000 עופות).
- שוארמה, עם כל הקושי בזיהויו כמי שנחקר על ידי החוקר מטעם התובעים (ראו סעיפים 79(ז-ח) לעיל, וכן דברי הנתבעת בסיכומיה בסעיפים 32-33) העיד כאמור כי רכש מהמנוח מדי שבוע כ-400 – 500 עופות ומכרם בשוק. הוא רכש כל עוף ב-20 ש' ומכר ב-25 ש' (ראו סעיף 79 לעיל).
- קשה היה לי ליתן אמון בגרסתו זאת של שוארמה.**
- מהתמלול עולה כי לא ידע להעריך תחילה כמה עופות קנה מהמנוח בחודש, רק בהמשך ציין ספונטנית (ולכן לעדות זאת ניתן להאמין יותר) כי רכש ממנו עופות בכ-15,000 ש' כל חודש (ראו סעיפים 78(ב-ג) לעיל).
- היות שהעיד כי רכש כל עוף מהמנוח ב-20 ש' (סעיף 79(ד) לעיל), מכאן כי רכש מהמנוח בחודש 750 עופות (15,000/20). היינו – כ-187 עופות בשבוע. כמות עופות זאת רחוקה מכמות העופות עליהן העיד בחקירתו הנגדית (כ-400-500 עופות בשבוע – סעיף 79(ג) לעיל).
- יחד עם זאת, נתון זה, בו כאמור נתתי יותר אמון מיתר פרטי עדותו של שוארמה, לימד לכאורה על רכישת עופות על ידי שוארמה בכמות של 750 יחידות לחודש, והוא היה הרוכש הראשי של המנוח מבלי יכולת להצביע על רוכשים נוספים (ראו סעיף 78(ח) לעיל). מכאן ניתן ללמוד/לגזור לכאורה על כמות עופות שהוכחה כי נמכרה על ידי המנוח בכל מחזור גידול של המנוח, והיא 1000 עופות (750 לחלק ל-30 ימים כפול 40 ימים).
- אם ניקח בחשבון גם צריכה עצמית של משפחות המנוח ותמותה בכל מחזור גידול בשיעור של 10%, נמצאנו למדים כי כל גידול הכיל כ-1100 עופות.
- נתון זה אינו רחוק מהמסקנה שהסקנו מעדותו של מסעד כמפורט בסעיף קטן ח' לעיל.
- לא הוכח על ידי התובעים ברמה המוגברת הנדרשת (ענין לסקוב), כמות גדולה יותר בכל מחזור גידול של עופות על ידי המנוח.
- שוכנעתי כי כמות כזאת של אפרוחים (כ-1100 בכל מחזור גידול המשתרע על פני 40 ימים) היה יכול המנוח להעביר ברכבו במספר רכישות בכל מחזור גידול. נפנה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 בנדון לסיכומי התשובה של התובעים (סעיף 12, וכן סעיף 52 לעיל), כי בהתאם
2 לעדויות שנשמעו, רכישת האפרוחים התבצעה במספר רכישות (לפחות שתיים)
3 בכל מחזור גידול (כן ראו ההסקה מעדותו של מסעד, המצוינת בסעיף 91(ה) לעיל).
- 4 **לסיכום נקודה זאת ייאמר, כי הוכח לי שהמנוח גידל, וגם זאת אם ניטה לכיוון**
5 **זכות ולא חובה, בהיותה הערכת הכנסה לא מדווחת לתביעת תלוייו של המנוח**
6 **ולא לתביעת הניזוק החי (ענין לסקוב), כ-1100 עופות בכל מחזור גידול. לא**
7 **הוכחה לי על ידי התובעים, ברמה הראייתית המוגברת הנדרשת, כמות רבה**
8 **יותר.**
- 9 מהכמות לעיל, המנוח צרך צריכה עצמית בעבור שתי משפחותיו (כך סביר להניח,
10 וכעולה מעדותו של המנוח שבחומר התפיסה, שם ציין כי 200 העופות שנתפסו
11 יועדו לשחיטה "לבשר למשפחה" – עמ' 3 שו' 15), וחלקם אף מתו במהלך הגידול
12 (ראו עדותו של נימר בסעיף 75(ב) לעיל כי כל בוקר הוציא מהלולים עופות מתים).
- 13 סבורני כי הערכה כוללת של 10% מכמות כל מחזור גידול המוכחת לעיל (כ-100
14 עופות) בגין צריכה עצמית (15 נפשות כולל המנוח עצמו) ותמותה, היא סבירה.
- 15 נזכיר כי העד בן ארצי מטעם התובע, מגדל הודו מנוסה, ציין בעדותו, כי התמותה
16 בעופות נעה בין 2%-5%, והכל תלוי במזל (עמ' 41 לפרו' שו' 11-8), ומכן סבירות
17 הערכתי.
- 18 **מכאן כי לכל היותר היה מוכר המנוח כ-1000 עופות בכל מחזור גידול, ותמורתם**
19 **היוותה עבורו הכנסה לא מדווחת.**
- 20 **מה היה הרווח/הכנסה נטו בגין מכירת כל עוף, לאחר ניכוי הוצאות ומיסים?**
- 21 גם על כך לא הביאו התובעים ראיות משכנעות. אמירות התובעים בסיכומיהם
22 לענין הוצאות הגידול (סעיפים 47-52) אינן מבוססות דיין, במיוחד לנוכח אי
23 מהימנות הנתונים שהובאו על ידי העדים מטעמם.
- 24 יחד עם זאת רמז לרווח כאמור ניתן ללמוד מדבריו של שחאדה לחוקר, כעולה
25 מהתמלול ת/4. שם נשאל שחאדה, שהינו לכאורה מגדל מנוסה של כ-50,000 עופות
26 (עמ' 5 לתמלול שחאדה), כמה מרוויח מגדל דוגמת המנוח מכל אפרוח שמגדל
27 כארבעים יום, והשיב – חמישה שקלים (עמ' 6 לתמלול שחאדה).
- 28 סכום רווח דומה הוערך גם על ידי הנתבעת בסיכומיה (ראו סעיף 32 לעיל).
- 29 אכן ציינתי כי בהעדר עדותו של שחאדה, אמירותיו בתמלול שהובאו על ידי החוקר
30 מטעם התובעים היא בגדר עדות שמועה שמשקלה אינו רב, אך בנקודה זאת,

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

1 ולפנים משורת הדין, ניתן לדלות ממנה מושג על רווח הנטו של המנוח ממכירת
2 1000 עופות (שדומה כאמור להערכת הנתבעת בדבר הרווח ממכירת כל עוף),
3 בשיעור של 5000 ₪ לכל מחזור גידול בן 40 ימים.

4 מנתון מספרי זה ניתן לגזור את ההכנסה החודשית הלא מדווחת, שהינה בשיעור
5 של 3,750 ₪ (חמשת אלפים לחלק לארבעים כפול שלושים ימים).

6 זאת לטעמי היתה ההכנסה החודשית נטו של המנוח, מעבר לניכוי מס רעיוני (ככל
7 שהיה קיים ברמת הכנסה כזאת), מגידול עופות בלוליו עובר לפטירתו, שהינה בגדר
8 הכנסה לא מדווחת.

9 סבורני כי בתיו הדלים של המנוח (למרות הנסיונות לפאר הבתים על ידי התובעים
10 בסיכומיהם) כעולה מתצהירו של החוקר ברדה, עבודתו הקשה כשומר לילה בשנה
11 האחרונה, עדותו של מסעד כי הכנסתו של המנוח מהלולים בקושי הספיקה למנוח
12 לפרנסת משפחותיו (סעיף 73(ג) לעיל), תואמת רמת הכנסה כזאת של המנוח
13 מהלולים, במועד פטירתו.

14 לא התרשמתי מעדויות נשות המנוח בדבר רמת התמיכה שלו בבית (סכום הקניות,
15 דמי כיס וכד', כמתואר לעיל בעדויותיהן), שנטענו בעלמא ותוך נסיון, כך לטעמי,
16 להציג תמונת מצב כלכלית טובה יותר משהיתה במציאות.

17 סבורני כי השגות הנתבעת על עדויות הנשים בנקודה זאת סעיפים 68-70
18 לסיכומיה, משקפות מדוע לא ניתן היה להסתמך על עדויותיהן של הנשים בנדון.

19

20 **שאלה ג' – הפסד התמיכה לתלויים**

21 92. משמצאנו כי הכנסותיו הכוללות של המנוח בחודש הן שיעור של 7,950 ₪ בחודש (4,200 ₪
22 כשכיר ו-3,750 ₪ הכנסה לא מדווחת), נבחן את הפסד התמיכה לתלויים.

23 נציין כי שתי נשותיו של המנוח לא עבדו עובר לפטירת המנוח, ואין על נקודה זאת מחלוקת.
24 למנוח 14 תלויים (שתי נשים ושניים עשר ילדים קטינים).

25 93. הנתבעת טענה בסיכומיה, שאין לקבל את טענת התובעים כי יש להתחשב בשתי ידות משק
26 בית. זאת מהטעם כי בישראל חל איסור על פי חוק (סעיף 176 לחוק העונשין התשל"ז-
27 1977) להינשא ליותר מבת זוג אחת. בנסיבות אלה של תקנת הציבור אין מקום לבסס את
28 הפיצוי על בסיס הנחה של עבירה על החוק.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 19-01-39188 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

1 מנגד, התובעים בסיכומי תשובה מטעמם, ציינו כי אין אנו מצויים בהליך פלילי. מטרת דיני
2 הנזיקין היא השבת המצב לקדמותו, ויש לערוך את החישוב באופן שישקף את המציאות
3 בפועל, כך שיכלול שתי ידות משק בית, משהוכח קיומם ברף הנדרש.

4 **במחלוקת זאת שבין הצדדים דעתי נוטה לדעתם של התובעים בסיכומי תשובתם.**

5 בנדון נפנה לדבריו של השופט רובינשטיין ב-ב"מ 7252/14 **עזבון המנוח פלוני ואח' נ'**
6 **פלונית** (15.12.2014). שם השאלה שעמדה על הפרק היתה, האם ניתן לראות באישה פלונית
7 כידועה בציבור של המנוח שהיה נשוי באותה עת. בית המשפט המחוזי השיב בחיוב על
8 שאלה זאת. בבקשת רשות הערעור ציין השופט רובינשטיין, תוך שדחה את בקשת רשות
9 הערעור, כי:

10 **"לכן, לטעמי, בבואם לדון בסכסוכי משפחה בכגון דא, על בתי**
11 **המשפט לשקול היטב בכל מקרה את המאזן המשפטי והערכי הכרוך**
12 **בהימנעות מכל וכל מהכרה רלבנטית, לצרכי דיני המשפחה, במערכת**
13 **יחסים פוליגמית בתוך מערך משפחתי; הימנעות כזאת, שמטרתה –**
14 **הרצויה – לשמור על הוראות החוק הפלילי, עלולה לעתים בלא משים**
15 **לפגוע ברציונל מרכזי ומעשי אחר של הדין, שהוא כאמור הגנה על**
16 **זכויות האשה והילדים... יש איפוא לבחון בקפידה כל מקרה לגופו"**
17 **(ציטוט מפסקה יד להחלטה).**

18 סבורני כי דברים אלה עולים בקנה אחד עם דברי התובעים בסיכומי תשובתם, המוזכרים
19 לעיל. יש לבחון את המציאות לאשורה. משהייתה האישה השנייה בגדר תלויה במנוח (וכך
20 עולה מעדותה המוזכרת לעיל, שלא נסתרה) היא זכאית להכרה כתלויה, וממילא גם להכרה
21 בידת משק בית אם ניהלה בית נפרד מהבית האחר של המנוח, בו התגוררה אשתו הראשונה
22 עם ילדיה.

23 בנדון, וככל שהחוק הישראלי לא מכיר באישה השנייה כבת זוג חוקית, ניתן עדיין להכיר
24 בה כידועה בציבור של המנוח [ראו לענין זה ע"א 2000/97 **לינדורן נ' קרנית** פד"י נה(1) 12].
25 ככזו, היא זכאית להכרה כתלויה על ידת משק הבית של ביתה.

26 שני הצדדים הגישו חוות דעת אקטוארית מטעמם לחישוב הפסד התמיכה בתלויים. מטעם
27 התובעים הוגשה חוות דעתו של האקטואר וליד דבור (ת/1). לטעמו הפסד התמיכה
28 לתלויים בהכנסת המנוח לפי שיטת הידות, לעבר ולעתיד, יחושב לפי 208.16 כפול הכנסת
29 המנוח החודשית נכון למועד ההיוון ביום 10.10.2019.

30 מטעם הנתבעת הוגשה חוות דעתו של האקטואר מרסלו מרגוליס מיום 1.11.2020 (נ/4).
31 בחוות דעתו התייחס האקטואר מרגוליס לידת משק בית אחת כאמור, ו"דילג" על ח',

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 האישה השנייה, כתלויה במנוח. היינו התעלם ממנה (לנוכח טענת הנתבעת כי נישא לה
- 2 בניגוד לחוק הישראלי). מכאן כי שיעור חישובו הוא 200.95 (לעומת 208.16 שיעור החישוב
- 3 אליו הגיע האקטואר דבור בחוות דעתו, תוך שהתחשב באישה השנייה ח' כתלויה).
- 4 שני האקטוארים נחקרו על חוות דעתם, ולא סטו מהן.
- 5 .95 היות שהאקטואר מרגוליס מטעם הנתבעת לא לקח בחישוביו את האישה השנייה, ח',
- 6 כתלויה, בניגוד לדעתי כאמור, שוכנעתי להתבסס בחישובי על חישובי האקטואר דבור
- 7 מטעם התובעים.
- 8 .96 כזכור הבסיס לחישוב על פי האקטואר דבור הוא 208.16 ;
- 9 היות שהכנסתו הכוללת של המנוח לפי ממצאינו דלעיל היא 7,950 ₪ לחודש ;
- 10 **כי אז הפסד ההכנסה לתלויים הינו סך של 1,654,872 ₪ (7,950*208.16).**
- 11 .97 בנוסף יש לקחת את הפסדי התמיכה לתלויים מתוך שווי ההפרשות הפנסיוניות שהיה
- 12 המנוח מקבל מעבודתו כשכיר, ובמסגרת זאת בלבד, כפי שטענה הנתבעת בצדק בסיכומיה.
- 13 **היות ששכרו הממוצע האחרון של המנוח כשכיר היה סך של 4,200 ₪, כי אז ההפסד בנדון**
- 14 **לתלויים הינו סך של 109,284 ₪ (4,200*12.5%*208.16).**
- 15 .98 א. הפסד נטען נוסף לתלויים היא אובדן קצבת הזקנה של המנוח.
- 16 בסיכומיהם טוענים התובעים כי בשל מותו של המנוח נמנעה ממנו קבלת קצבת
- 17 זקנה אותה היה מקבל מגיל 67 שנים (גיל הפרישה) ועד לגיל 80 (תוחלת חיים),
- 18 אשר היתה משמשת לכלכלת התא המשפחתי.
- 19 לגרסת התובעים החישוב של אובדן הזקנה של המנוח הינו סך של 93,231 ₪ לפי
- 20 חישוב כדלקמן :
- 21 1558 ₪ (קצבת יחיד)*129.05 (מקדם היוון ל-13 שנים)*0.4637 (היוון כפול ל-26
- 22 שנים).
- 23 ב. הנתבעת בסיכומיה דוחה טענת נזק זה בציינה כי התובעים לא הוכיחו את זכאותו
- 24 של המנוח לקצבה זאת. הוסיפו וציינה הנתבעת כי בהתחשב בתקופות הארוכות
- 25 בהן המנוח כלל לא עבד, כעולה מדו"ח רציפות הביטוח שהוגש, ספק אם היתה
- 26 למנוח זכאות לקצבת זקנה.
- 27 ג. בכל מקרה, כך טוענת הנתבעת, חישוב התובעים את אובדן קצבת הקנה הוא שגוי,
- 28 שכן אינו מתחשב בעובדה שגם אם המנוח היה זכאי לקצבת זקנה היא גם היתה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 אמורה להתחלק בשיטת הידות. לכן בגיל 67 אמורות היו הכנסותיו, ובכלל זה
- 2 קצבת זקנה, להתחלק לארבע ידות (ידת המנוח, ידת שתי הנשים וידת משק הבית).
- 3 ד. יתרה מזאת טוענת הנתבעת, בהנחה שכל אחת מנשותיו היו זכאיות לקצבת זקנה,
- 4 הרי יש להביא בחשבון את חסכון הידה של המנוח ב"קופה המשותפת" המוערכת
- 5 בסכום של 1558 כפול שלוש ומתקבל סך של 4,674 ₪. מכאן כי ידת המנוח
- 6 ש"נחסכה" בעקבות מותו הינה סך של 1169 ₪.
- 7 ה. לפיכך ההפסד בגין אובדן קצבת הזקנה עומד לכל היותר על סך של 389 ₪ (1558
- 8 פחות 1169) ובמכפלת המקדמים המוזכרים בסיכומי התובעים מתקבל סך של
- 9 23,278 ₪, וזה בהנחה שהיתה מוכחת זכאותו של המנוח לקצבת זקנה, והיא לא
- 10 הוכחה.
- 11 99. בסיכומי התשובה ציינו התובעים כי מדו"ח רציפות הביטוח עולה כי המנוח עבד ברציפות
- 12 במשך כל חייו וגם בסמוך למועד פטירתו. לפיכך טענת הנתבעת כי לא הוכחה זכאותו של
- 13 המנוח לקצבת זקנה לא הוכחה על ידה ונטענה כלאחר יד.
- 14 **יצוין כי בסיכומי התשובה לא הגיבו התובעים על טענת הנתבעת בדבר החישוב המדויק**
- 15 **של הפסד קצבת הזקנה כמפורט בסעיפים 98(ד-ה), המסתכמים לכל היותר לשיעור של**
- 16 **23,278 ₪.**
- 17 100. ריבלין בספרו (ריבלין, "תאונות הדרכים", מהדורה רביעית, עמ' 1017-1018) – (להלן:
- 18 "ריבלין"), ציין כי יש להכיר בקצבת הזקנה לה היה המנוח זכאי אלמלא התאונה, כחלק
- 19 מהנזק אשר נגרם בעקבות התאונה. אובדן קצבת הזקנה צריכים לבוא בחשבון במסגרת
- 20 הפסדי התמיכה של התלויים. חישוב אובדן קצבת הזקנה ייעשה באמצעות שיטת הידות
- 21 (כטענת הנתבעת דנן).
- 22 כן ראו - ע"א 9209/03 עז' המנוח יניב ניסן ז"ל נ' הכשרת הישוב חב' לביטוח בע"מ, פסקה
- 23 13 (16.11.2008).
- 24 לכן לכאורה, ולכל היותר, זכאים התובעים לפיצוי בגין אובדן קצבת הזקנה בסך של 23,378
- 25 ₪ כגרסת הנתבעת בסיכומיה, שלא הוכחה על ידי התובעים בסיכומי התשובה.
- 26 101. **יחד עם זאת נותרה השאלה – האם הוכיחו התובעים זכאות המנוח לקצבת זקנה של**
- 27 **המנוח?**
- 28 **שני הצדדים הפנו לדו"ח רציפות הביטוח – ממנו עולה כדלקמן:**
- 29 התובע דווח כעובד שכיר לראשונה בחודש ינואר שנת 1998, בהיותו כבן 17 שנים;
- 30 בשנים 1998 – 2015 – עבד כשכיר. יש שנים לכל אורך השנה, ויש חודשים חלק מהשנה;

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 בשנים 2016 – 2017 – לא עבד כשכיר ;
- 2 בשנת 2018 (שנת התאונה) – עבד חמישה חודשים ;
- 3 סך הכל עבד 190 חודשים רצופים.
- 4 **מכאן עולה כי רוב שנות חייו הבוגרים של המנוח (ואפילו קודם לכן, מגיל 17 שנים) כבר**
- 5 **החל לצבור זכויות לקצבת זקנה.**
- 6 אם נתבונן בתקופת האכשרה לגבר לקבלת קצבת זקנה (המכונה קצבת אזרח ותיק),
- 7 בהתאם להוראות המל"ל (מפורסם באתר המל"ל באינטרנט), הרי אלה דורשים, כאחת
- 8 האפשרויות, תשלומי מל"ל כשכיר במשך 144 חודשים, **ובתנאי זה עמד לכאורה המנוח**
- 9 **במועד פטירתו, כמפורט לעיל.**
- 10 אמנם התובעים לא פירטו את זכויות המנוח לקצבת זקנה במפורש בסיכומיהם, אך סבורני
- 11 לנוכח 190 חודשי העבודה של המנוח שדווחו למל"ל כי יש אפשרות סבירה (מעל 50%
- 12 הנדרשים להוכחה במשפט אזרחי) כי המנוח היה זכאי לקצבת זקנה במועד פטירתו.
- 13 **נזכיר כי עסקינן בכל מקרה בסכום יחסית נמוך, כטענת הנתבעת בסיכומיה ללא השגה**
- 14 **מצידם של התובעים (בסיכומי תשובתם), בשיעור של 23,378 ₪, ואותו שוכנעתי לפסוק**
- 15 **לתובעים.**
- 16 102. אם אסכם את הפסד התמיכה לתלויים כמפורט לעיל, יש לומר כי הוכחו הפסדים כדלקמן :
- 17 הפסד הכנסה – 1,654,872 ₪ ;
- 18 הפסד הפרשות פנסיוניות – 109,284 ₪ ;
- 19 הפסד קצבת זקנה – 23,278 ₪ ;
- 20 **סך הכל – 1,787,434 ₪.**
- 21
- 22 **שאלה ד' – מהו סכום הפיצוי הראוי בגין אובדן שירותי בעל ואב**
- 23 103. טוענים התובעים בסיכומיהם לפיצוי בגין אובדן שירותי בעל ואב, בשני בתים ושתי נשים
- 24 על משפחותיהם, בשיעור של 800,000 ₪.
- 25 מנגד טוענת הנתבעת בסיכומיה לפיצוי בראש נזק זה בשיעור של 100,000 ₪.
- 26 104. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים בנדון שוכנעתי לפסוק לתובעים פיצוי בראש נזק זה
- 27 בשיעור של 250,000 ₪.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 19-01-39188 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

1 אציין כי בהתאם לפסיקה הקיימת, פיצוי התלויים בראש נזק זה הוא פיצוי ממוני ביסודו,
2 אשר תלוי בהפסד כלכלי ממשי המגולם בנסיבות המקרה. הנטל להוכיח זכאות לפיצוי בגין
3 הסכומים הנתבעים בשל אובדן שירותי בעל ואב מוטל על התובעים.

4 ראו לענין זה:

5 ע"א 6550/20 **עזבון המנוח סלאמה ראיד סלאמה נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ**, פסקה 7
6 והאסמכתאות שם (3.5.20219);

7 רע"א 6914/14 **פלונית נ' קרנית**, פסקה 8 (7.12.2014).

8 כן נקבע בפסיקה כי מטוטלת הפיצוי בגין ראש נזק זה נעה ברגיל בסכומים שבין 200,000
9 ש"ח ל-300,000 ₪.

10 ראו לענין זה:

11 ע"א 9788-07 **עזבון המנוחה הדיל מרמש נ' ד"ר אילנה שלזינגר**, פ"ד סד(1) 54, פסקה 4.

12 ע"א 4574/11 **עזבון ויורשי המנוח נזאל אג'וד נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ**, פסקה 7
13 (19.5.2013).

14 105. נזכיר כי המנוח היה נשוי בעת פטירתו לשתי נשים, ולמעשה היה בעל שתי משפחות שגרר
15 בשני בתים נפרדים, אם כי סמוכים (ראה תצהירו של החוקר ברדה נ/5; עדותה של ח' עמי
16 103 לפרו' שו' 9);

17 למנוח בעת פטירתו היו 11 ילדים קטינים (הקטין א' נולד לאחר פטירתו).

18 הוא ביצע הקניות לבתי נשותיו על פי בקשותיהן, כעולה מעדויותיהן המפורטות לעיל,
19 ולמעשה היה המפרנס היחיד בביתו (שתי נשותיו היו עקרות בית).

20 הוא גם זה שדאג לממן את דמי הכיס של ילדיו ונשותיו כעולה מעדויותיהן דלעיל.

21 הוא עבד לפחות בשנה האחרונה (2018) כשומר לילה ובשנים 2016-2017 כלל לא עבד
22 בעבודה מדווחת.

23 מכאן כי לא ניתן לשלול, שבזמנו הפנוי היה מעורב בחיי היום יום של ילדיו בשני הבתים.
24 בנדון איני מקבל את טענת הנתבעת בסיכומיה, שהיות שנשותיו היו עקרות בית, רוב נטל
25 גידול הילדים ואחזקת הבית נפל על שכמן.

26 מקום עיסוקו בשעות היום, הלולים, היה כאמור בסמיכות לביתו ולילדיו.

27 106. לא נעלם מעיניי כי ע' העידה כי היו לה מריבות עם המנוח על רקע נישואיו לאישה שניה
28 (בשנת 2006 – עמ' 104 לפרו' שו' 14) בגינן אף חזרה לבית הוריה עם ילדיה, מרחק כ-60-70
29 ק"מ מביתם, אך ציינה כי זה לא הגיע לידי גירושים והיא חזרה לחיות עם המנוח, ואף

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 19-01-39188 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 הביאה איתו מאז עוד ילדים. יחד עם זאת כשמרגישה לא טוב נוסעת להוריה, וכשמרגישה
2 טוב היא חוזרת (עמ' 115 לפרו' שו' 27);
- 3 כן לא נעלמה מעיני עדותה של ע', כי המנוח היה עובד הרבה ולפעמים לא בא הביתה עקב
4 עבודתו (סעיף 87(א) לעיל).
- 5 107. בכל אופן אין מקום ל"רמזיו" של ב"כ התובעים כי יש ליתן פיצוי כפול בראש נזק זה כיוון
6 שהמנוח החזיק שתי נשים, שתי משפחות בשני בתים נפרדים (סעיף 72 לסיכומי התובעים).
7 המנוח היה אחד, וככזה "שירותיו" נחלקו לשני בתים, והדבר אינו מצדיק פיצוי כפול.
- 8 מנגד, לא התרשמתי מטענת הנתבעת בסיכומיה, לנוכח החומר שעמד בפניי (לרבות התיק
9 הרפואי של המנוח נ/ו 6/או פרטי המרשם הפלילי עת/7) כי למנוח היתה בעת פטירתו, בעיה
10 אקוטית של צריכת אלכוהול וסמים בגינה נשלל מיניה וביה, כושרו ליתן שירותי אב ובעל
11 לרעותיו וילדיו.
- 12 רעיותיו של המנוח בחקירותיהן שללו בעיות כאמור (עמ' 107 לפרו' שו' 9-7; עמ' 109 לפרו'
13 שו' 28; עמ' 113 לפרו' שו' 14; עמ' 117 שורות 1-10).
- 14 108. **בשקלול הדברים, שוכנעתי לפסוק לתובעים בגין ראש נזק זה של אובדן שירותי אב ובעל**
15 **סך של 250,000 ₪.**

16

17

18 שאלה ה' – מהו סכום הפיצוי הראוי בגין הוצאות אבל, קבורה ומצבה

- 19 109. התובעים טוענים להוצאות כאמור בשיעור של 30,000 ₪, גם לנוכח העובדה כי במגזר
20 הבדואי תקופת האבל נמשכת 40 ימים, במהלכם על המשפחה להאכיל ולארך המנחמים.
21 מנגד הנתבעת סברה כי בהעדר קבלות להוצאות הנטענות יש לפסוק סכום של 10,000 ₪
22 בלבד.
- 23 110. בשקלול הדברים, שוכנעתי לפסוק בנדון סכום של 20,000 ₪ כהוצאות סבירות ועל דרך
24 האומדנא [בית המשפט רשאי לאמוד הוצאות אלה משהשתכנע בקיומן, כבמקרה דנן – ראו
25 לענין זה בש"א 8675/96 מתתיהו בן יאיר ואח' נ' עזבון המנוחה נופיה עמר ז"ל, פסקה 9
26 [(2.3.1997)].

27

28 סיכום ביניים

- 29 111. כסיכום ביניים יאמר, כי התובעים הוכיחו נזקים כדלקמן:

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

1 הפסד תמיכה לתלויים (כולל הפרשות פנסיוניות ואובדן קצבת זקנה) – 1,787,434 ₪ ;

2 אובדן שירותי בעל ואב – 250,000 ₪ ;

3 הוצאות אבל, קבורה ומצבה – 20,000 ₪ ;

4 סך הכל נזקי התובעים המוכחים הם 2,057,434 ₪.

5

6 **ניכויים וסעיף 330 לחוק הביטוח הלאומי (25% מסכום הנזק)**

7 112. טוענת הנתבעת בסיכומיה, כי יש לנכות מסכום נזקי התובעים את קצבת השארים
8 המשולמת לכל אחת מן האלמנות.

9 113. הנתבעת הגישה חוות דעת אקטואריות (של האקטואר מרסלו מרגוליס) בדבר סכום היוון
10 קצבת השארים של האלמנות מיום 1.11.2020 (נ/4), מהן עולה כדלקמן :

11 סכום היוון קצבת השארים של ע' – 1,431,636 ₪ ;

12 סכום היוון קצבת השארים של ח' – 1,036,404 ₪ ;

13 **סך הכל סכום קצבאות השארים לשתי האלמנות – 2,468,040 ₪.**

14 114. כאמור טענה הנתבעת בסיכומיה לניכוי סכום הקצבאות האמור מסכום נזקי התובעים,
15 והתובעים בסיכומי תשובתם לא טענו כנגד זאת.

16 115. המשמעות היא כי סכום נזקי התובעים כקביעתנו לעיל (2,057,434 ₪) "נבלע" בסכום
17 קצבאות השארים שמתקבלות מהמל"ל שאותן יש לנכות.

18 116. התובעים לקחו אפשרות זאת בחשבון. לכן טענו בסיכומיהם (סעיף 67) כי בכל מקרה
19 זכאים לפיצוי בשיעור של 25% מסכום נזקם, בהתאם לסעיף 330 לחוק.

20 117. הנתבעת בסיכומיה (בסעיף 80) דוחה את טענת התובעים לפיצוי בשיעור של 25% מהנזק
21 (לנוכח "בליעת" הנזקים על ידי ניכוי המל"ל) מהטעם ש"התובעים לא הוכיחו שהודיעו
22 למוסד לביטוח לאומי על התביעה, מה שמהווה תנאי לזכאותם ל-25% מהנזק, כנדרש
23 בחוק הביטוח הלאומי ועל כן, אין לזכותם גם בשיעור זה".

24 התובעים בסיכומי תשובתם (סעיף 27) דוחים טענה זאת של הנתבעת בציינם כי "לפי סעיף
25 328(א1)(1) לחוק הביטוח הלאומי, חובת ההודעה חלה על המבטח (במקרה זה קרנית);
26 עוד, בע"א 502/84 קרנית נ' הורוביץ (26.2.1987) – (להלן: "ענין הורוביץ" - ח"ש), נקבע
27 כי די לענין זה במודעותם של עובדי המל"ל לקיומה של תביעה. במסגרת התביעה הוצאו
28 צווים רבים להמצאת תיעוד למל"ל וכן פניות ישירות ע"י הח"מ (עו"ד רון פסקא - ח"ש)
29 במסגרתן הובהר קיומה של התביעה, ואין ספק כי התובעים זכאים לרבע".

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

118. סעיף 330 לחוק קובע כדלקמן:

1 (א) "הגיש הזכאי לגמלה תביעה לפיצויים נגד צד שלישי ותביעה
2 זו התבררה יחד עם תביעת המוסד לפי סעיף 328(א), לא יהיה המוסד
3 זכאי לסכום העולה על 75% מסך כל הפיצויים המגיעים מהצד
4 השלישי למוסד ולזכאי לגמלה כאחד (בסעיף זה - סך כל הפיצויים),
5 והזכאי לגמלה יהיה זכאי ליתרה.
6

7 (ב) הוגשה תביעת המוסד לפי סעיף 328(א) ובאותה שעה לא
8 הוגשה תביעת הזכאי לגמלה לפיצויים נגד הצד השלישי, יודיע
9 המוסד לזכאי לגמלה על הגשת תביעתו כאמור; לא עשה כן והתבררה
10 התביעה בלי שהזכאי לגמלה היה בעל דין בה, והמוסד גבה בעקבות
11 פסק דין שניתן בתביעה סכום העודף על 75% מסך כל הפיצויים,
12 ישלם המוסד לזכאי לגמלה את הסכום העודף.

13 (ג) הגיש הזכאי לגמלה תביעה לפיצויים נגד הצד השלישי,
14 ובאותה שעה הוגשה תביעת המוסד לפי סעיף 328(א), והזכאי לגמלה
15 הודיע למוסד על הגשת תביעתו, יהא הזכאי לגמלה זכאי לפחות ל-
16 25% מסך כל הפיצויים באותה תביעה.

17 (ד) הודעה כאמור בסעיפים קטנים (ב) ו- (ג) תישלח בדואר
18 רשום, תוך זמן סביר שיאפשר דיון מאוחד בתביעות המוסד והזכאי
19 לגמלה."

20 ריבלין בספרו (עמ' 1020-1021) מציין כי סעיף 330 לחוק מסדיר את זכותו של הניזוק
21 ליהנות מ-25% משיעור הנזק שנגרם לו, גם כשגמלאות המל"ל שיש לנכותן מסכום
22 הפיצויים המגיע לו עולות על סכום זה, או מגיעות לשיעור העולה על 75%.

23 מוסיף ריבלין ומציין כי:

24 "זכותו של הנפגע ליהנות לפחות מרבע מסכום הפיצויים מותנית
25 במשלוח הודעה מטעמו למוסד לביטוח לאומי אם הקדים בתביעתו
26 את זו של המוסד; סעיף 330(ג) לחוק... מורה... הימנעות התובע
27 מהודעה למוסד עשויה להפקיע את זכותו לרבע מן הפיצויים" (ציטוט
28 מעמוד 1021).

29 מהי דרך ההודעה של הזכאי לגמלה למל"ל, כהוראת סעיף 330(ג) לחוק? האם רק דרך
30 ההודעה הנקובה בסעיף 330(ד) לחוק ("בדואר רשום")?

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

על שאלה זאת השיבה הפסיקה (ענין הורוביץ, פסקה 4) כי די שהמל"ל יהא מודע לכך
שהתביעה הוגשה, כדי שיוכל למצות זכויותיו על פי חוק.

בלשונו של השופט ברק (כתוארו אז) בפסקה 4:

**"נראה לי שמטרה זו מושגת, אם, לאחר הגשת התביעה, מודע המוסד
לביטוח לאומי, הלכה למעשה, לעובדה, כי הוגשה תביעה. לדעתי אין
לראות בדרך הקבועה בסעיף 152(ד) (כיום 330(ד) – ח"ש) לחוק
הביטוח הלאומי דרך יחידה לביצוע הנטל המוטל על הנפגע בסעיף
152(ג) (כיום 330(ג) – ח"ש) לחוק הביטוח, אם כי זו ודאי הדרך הטובה
ביותר. מטרתה של הוראת סעיף 152(ד) לחוק הביטוח היא להבטיח
את המידע הדרוש לביטוח לאומי, ואם מידע זה מגיע, הלכה למעשה,
בדרך אחרת, התמלאה דרישת החוק".**

119. במקרה דנן אכן נעשו פניות למל"ל לקבלת חומר בנוגע לקצבאות האלמנות (קצבות
שארדים) על ידי התובעים, ובנדון אף ניתנו צווים של בית משפט זה עם פרטי התיק דנן.

המל"ל בעקבות כן אף נתן תעודות עובד ציבור לעניין קצבאות השארדים של האלמנות בהן
צוייה סיבת פטירת המנוח בתאונת דרכים ביום 28.12.2018, ואף צורף "טופס מידע על
נתוני תיק תאונת דרכים" (נספח ג' לתיק מוצגי התובעת ונספח ז' לתיק מוצגי הנתבעת).

הנתבעת גם קיבלה מבית המשפט צווים המופנים למל"ל לאיסוף חומר בנוגע לקצבאות,
דמי אבטלה ורציפות עבודה של המנוח, עם פרטי התובענה דנן, והוגשו תעודות ציבור
מטעם המל"ל.

במילים אחרות – שוכנעתי כי המל"ל מודע לתובענה האמורה באמצעות הצווים שהופנו
אליו על ידי בית המשפט ותעודות הציבור שהמציא לצדדים, ושהוגשו בין יתר ראיות
הצדדים.

בכך סבורני כי מולאה דרישת ההודעה שבסעיף 330(ג) לחוק, כפי שצינו התובעים בצדק
בסיכומי תשובתם לנוכח ההלכה שנקבעה בנדון בענין הורוביץ.

120. התובעים הפנו בסיכומי תשובתם לעובדה, שגם על המבטח, ובמקרה דנן קרנית, חלה חובת
דווח על התובענה הנדונה במסגרתה טוענת לניכוי קצבאות השארדים שמקבלות האלמנות
בעקבות פטירת המנוח בתאונה דנן.

זאת מכוח סעיף 328(א1)(א) לחוק הקובע כדלקמן:

**"מבטח ידווח למוסד על כך שהוא או צד שלישי שהוא מבוטח שלו
ניכו או רשאים לנכות סכום כלשהו מהפיצויים שהוא או צד שלישי**

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 19-01-39188 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

1 שהוא מבוטח שלו חייבים לשלם לזכאי, בין לפי הסכם ביניהם ובין
2 לפי פסק דין, בשל גמלה ששילם או שעתידי לשלם המוסד לפי חוק
3 זה, ואשר המוסד רשאי היה לתבוע מהמבטח או מהצד השלישי לפי
4 סעיף קטן (א); בסעיף זה, "מבטח" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על
5 שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;".

6 עסקינן בתיקון 146 לחוק המטיל על המבטח חובת דיווח למל"ל על ניכוי שביצע או רשאי
7 לבצע מסכום פיצויים לניזוק, בשל גמלה ששילם או עתיד לשלם המל"ל לניזוק, ושהמל"ל
8 רשאי לתבוע מהמבטח. מטרת התיקון, למנוע מצב שבהם סכומים שנוכו על ידי המבטח
9 והוא חשוף כאמור לתביעת שיבוב על ידי המל"ל על סכומי הניכוי, יישארו בקופתו מבלי
10 שהמל"ל יידע על כך.

11 ראו לענין זה:

12 ת"א (מרכז) 17-06-51255 ג.ע. הכלל בנין בע"מ נ' מנורה מבטחים, פסקה 51 (8.12.2020);
13 ת"א (חי') 18-07-32839 המוסד לביטוח לאומי נ' שלייסנר עבודות 01986 בע"מ, פסקה 20
14 (8.7.2020).

15 מהו מועד הדיווח של המבטח למל"ל בהתאם לסעיף 328(א)?

16
17 בסעיף 328(א)(2) נקבע כי:

18 "דיווח כאמור בפסקה (1) יועבר באופן מקוון על גבי טופס שעליו
19 הורה המוסד ופרסם באתר האינטרנט שלו, בתוך שישים ימים מיום
20 כריתת ההסכם, מיום מתן פסק הדין או מיום ביצוע הניכוי, לפי
21 המוקדם, ובו יפרט המבטח את שם הזכאי ומספר הזהות שלו, את
22 הסכום ששילם או שהוא עתיד לשלם לפי ההסכם או לפי פסק הדין,
23 את מועד כריתת ההסכם, מתן פסק הדין או ביצוע הניכוי, ולפי איזה
24 חיקוק מאלה המנויים בסעיף קטן (א) חלה חובת הפיצוי, ואם נוהל
25 הליך משפטי, יציין את מספרו; השר, בהסכמת שר האוצר ובאישור
26 ועדת העבודה והרווחה, רשאי לקבוע דרכים נוספות למסירת הדיווח
27 ומסמכים או פרטים נוספים שיצורפו לדיווח, ולהאריך את התקופה
28 למסירתו;".

29 121. יחד עם זאת, כך לטעמי (בניגוד לטענות התובעים בסיכומי תשובתם), חובת דיווח זאת של
30 המבטח (ובמקרה דנן קרנית), שהיא למעשה בסוף ההליך, אינה ממלאת אחר מילוי דרישת

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

- 1 הודעת המבוטח בהתאם לסעיף 330(ג) שהינה דרישה עצמאית ממנו, וצריכה להתבצע עם
2 הגשת התביעה, או תוך כדי ניהולה.
- 3 122. **בכל אופן מסקנתי לעיל היא, כי במקרה דנן המל"ל ידע הלכה למעשה על הגשת**
4 **התובענה, ובכך מילאו התובעים אחר חובת ההודעה הנקובה בסעיף 330(ג) לחוק.**
- 5 123. על כן, ומכח סעיף 330(ג) לחוק אני קובע כי התובעים זכאים (לנוכח "בליעת" תביעתם
6 בכספי קצבאות המל"ל) ל-25% מסכום נזקייהם (2,057,434 ₪), **בסכום של 514,359 ₪.**

7

8 סוף דבר

- 9 124. התובעים, כתלויים במנוח, זכאים לסכום פיצוי בשיעור של 514,359 ₪.
- 10 125. מסכום פיצוי זה יש לנכות את סכום התשלום התכוף ששולם לתובעים, באמצעות בא
11 כוחם, בשיעור של 25,000 ₪ ביום 1.4.2019 (צילום ההמחאה צורף כנספח יג' לתיק מוצגי
12 הנתבעת) כשהוא משוערך (הפרשי הצמדה וריבית כדין מיום התשלום ועד ליום מתן פסק
13 הדין).
- 14 126. לסכום הפיצוי שיתקבל יש להוסיף את סכום אגרת בית המשפט כשהיא משוערכת (הפרשי
15 הצמדה וריבית מיום תשלומה ועד ליום פסק הדין) ושכ"ט עו"ד בשיעור של 13% ומע"מ
16 כדין (להלן: "**סכום פסק הדין**").
- 17 127. סכום פסק הדין ישולם ע"י הנתבעת לתובעים, באמצעות בא כוחם, תוך 30 ימים מיום מתן
18 פסק הדין, שאם לא כן יישא הפרשי הצמדה וריבית כדין מיום מתן פסק הדין ועד ליום
19 התשלום המלא בפועל.

20

21 **פסק דין זה מותר לפרסום תוך השמטת שמות התובעים והמנוח, וכל פרט מזהה אחר.**

22

23 **המזכירות תעביר פסק דין זה לצדדים.**

24

25

26 ניתן היום, כ"ח חשוון תשפ"ב, 03 נובמבר 2021, בהעדר הצדדים.

27

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 39188-01-19 ע.א ואח' נ' קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

חננאל שרעבי, שופט

1

2